

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 3 του Σεπτεμβρίου 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 211

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- Θ. Πολιτικά Γράμματα.
- ΔΑΝΤΕ. Κόλαση-Τραγούδι τριακοστό πρώτο (Μεταφ. Γ. Ζουφρό).
- ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ Ή ΔΕ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ; Γνώμες 'Εφταλιώτη, Καρκαβίτσα, Πάλλη, Βέη.
- Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Βαυδικός ύμνος στον 'Ηλιο (μετάφρ. από τὰ Σινσκοριτικά).
- Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ. Σημαία και χωρικοί.
- ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. 'Εργα και 'Ημέραι. — 'Ο Τεχνίτης.
- ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ. 'Ο Πουολόγος κιλ.
- ΑΥΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ. 'Αρθρο της Σαμωίτικης «Πρόσδος».
- Κ. Π. 'Ιστορία από τ' ήγει χόματα.
- Α. Ε. Της Ρόδου τὸ ξεριέρι.
- Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα (Τὰ πολιτικά γράμματα—δ βρουκόλακας—τὰ γούστα τοῦ κ. Σαμπρόλ—α' Αγκρόπολη και Σακουντζάκης—οἱ δημοκρατισμοὶ τοῦ Φιλάρτου).
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Μ. Μαλανόσης, Αέαντος Παλαμῆς, Γ. Στεφανῆς, 'Αγαθοῦλης.
- Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α'.

19 Αυγούστου 1906.

Αγαπητέ φίλε,

Οἱ αἵματερές σκηές της 'Αχιάλος, οἱ διωγμοὶ τῶν 'Ελλήνων στη Ρουμανία, οἱ ἀποτυχίες μας στη Κρήτη, και οἱ σπουδαιότερες ἀποτυχίες μας στη Μακεδονία, ὡς και ἡ ἀδιαφορία τῶν λαῶν της Εὐρώπης για τὰ 'Ελληνικά συμφέροντα, δικαίως συγκινοῦν σήμερα τὴν ἐθνικὴ συνείδηση, πῶ φαίνεται σὰ νὰ ζυπνὰ ἀπὸ βαρὺ λήθαργο, και ρωτιέται ποιές αἰτίες ἔφεραν τὸ γένος στὸ χεῖλο τῆς καταστροφῆς. Ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ τραυμασμένη στοχαζέται μὴν τὰ δράματα της Βουλγαρίας, οἱ πολλὲς τωρινές μας δυστυχίες, δὲν εἶνε παρά ἡ θλιβερὴ ἀρχὴ μελλάμενων συμφορῶν, και νοιώθει πῶς ἐτοιμασμένη δὲν εἶνε νὰ τὲς ἀντιμετωπίσει, γιατί ἡ 'Ελληνικὴ πατρίδα εἶνε ἀνοργάνωτη στὸ ἐσωτερικὸ και δὲν ἔχει πλιά ἀληθινούς φίλους ἀνάμεσα στοὺς ξένους λαούς, πῶ ἀποστρέφουν τὸ πρόσωπό τους στὰ παρακάλια της, και χαμογελοῦν ἐπαινῶντας τὰ κατορθώματα τῶν ὀχτρῶν της.

Μὰ ὅλες τούτες οἱ συμφορές δὲ μας εὐρήκαν ἀξα-

φνκ. Μάλιστα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τοὺς εἴχαμε ἀνοίξει τὸ δρόμο. — Μὰ φορὰ οἱ λαοὶ της Εὐρώπης ἐροῦσαν μὲ συμπάθεια τὰ βλέμματα τους ἀπάνου στὸ μικρὸ 'Ελληνικὸ κράτος, και σ' ὅλην τὴν 'Ελληνικὴ φυλὴ, γιατί οἱ ἀδιάκοπες και ἡρωϊκὲς ἐπανάστασες της Κρήτης, γιατί ἡ εὐαισθησία τῶν 'Ελλήνων για τοὺς δούλους ἀδερφοὺς τους, και τὰ φυσικὰ προτερήματα της φυλῆς μας, πῶ ἐφαινόταν σὰν προορισμένη νὰ πολιτίσει τὴν 'Ανατολή, ἐσυγκινοῦσαν τὸν κόσμο, τὸν ἔκαναν νὰ πιστεῦει πῶς σ' ὅλα τὰ 'Ελληνικά στήθη ἔχτυποῦσε καρδιὰ παλληκαρίσια, πολευόχαρη και παρétομη νὰ θυσιαστῆ, ἄμα τὸ αἰσθημα και τὸ χρέος τὴν ἐκαλοῦσαν, και συχωρῶντας μας τὰ παιδικαίρια σφάλματα, ἐπρογνώριζαν για τὸ 'Ελληνικὸ κράτος μέλλον λαμπρὸ και δοξασμένο. Ἡ Εὐρώπη ἴταν καταπεισμένη πῶς στὰ χέρια μας ἐκρατούσαμε τὴν ἡσυχία τοῦ κόσμου, πῶς ἔφτανε ἕνα μας νόημα για νὰ σηκωθῶν ὅλοι οἱ σκλαβωμένοι ἀδερφοὶ μας, και νὰ ματοκυλιστῆ ἔτσι ἡ 'Ανατολή, ἡ ρωνὴ τῶν διαλεχτῶν φίλων μας ἀκούτουν βροντερὴ στὰ κοινοβούλια και στὲς ἐφημερίδες. — Ἐμεῖς, κακοκυβερνημένοι και ἀσύστατοι στὸ ἐσωτερικὸ, ἀφίναμε τοὺς σκλάβους 'Ελληνες στὴν τύχη τους, ἐσπαταλοῦσαμε τὰ χρήματα πῶ οἱ φίλοι μας ἐδάνειζαν, και ἐκηρύξαμε στὸ ὕστερο τὴν χρεωκοπία. Τὰ φροσίματά μας ὅμως μὲς ἔχαντάκωσαν. Ὅταν ἦρθε ἡ κρίσιμη στιγμή, ἡ Εὐρώπη ἐγνώριζε πλιά πῶς ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου δὲν ἐκιντύνει, και μὲς ἄφηκε ν' ἀνοίξουμε πόλεμο με τὴν Τουρκία, και τότες ἐφάνηκαν ὅλα τὰ ποτελέσματα της ἐσωτερικῆς ἀσυστασίας, τότες ἀφανίστηκε ἡ παλιὰ φήμη της ἀντρείας μας, γιομάτοι ντροπὴ ἀναγκαστήκαμε νὰ κλείσουμε τὴν εἰρήνην, και, χάνοντας ἕνα μέρος της ἀνεξαρτησίας μας, ὑποχρεωθήκαμε νὰ παραδεχτοῦμε τὸν ἔλεγχο τῶν ξένων για τὰ οικονομικά μας.

Ὁ πόλεμος ἴταν ἡ πρώτη ἀληθινὴ συμφορὰ τοῦ 'Ελληνισμοῦ, ἀφόντις εἶχε συστηθεῖ τὸ βασίλειο. Τὸ ἔθνος βαθεῖα τὴν ἀγρίκησε. Σὰ μετανοιωμένο για τὸ δρόμο πῶ ὡς τότες εἶχε ἀκολουθήσει, σὲ στιγμὲς ὀργῆς και ἀπελπισίας, ἐροβέριζε νὰ διώξει τὴν δυναστεία, νὰ τιμωρήσει τοὺς πολιτικούς, νὰ παραδώκει ὅλους τοὺς αἰτίους της ἱστορίας τὸ ἀνάθεμα, κ' ἐφρόναζε πῶς με κάθε θυσία ἤθελε νὰ διορθωθεῖ, ἤθελε ν' ἀπαρνηθεῖ τὲς παλιές του συνήθειες, νὰ βρεῖ ἀνθρώπους νέους και ἀμόλεπτους, και, δίνοντας τους ἐξουσίαν ἀπεριόριστη, με πειθαρχία νὰ τοὺς ἀφοκραζέται, και με πίστη νὰ τοὺς ἀκολουθῆ. Για κκὴ τύχη ὁ 'Ελληνισμὸς τοὺς ἀνθρώπους, πῶ τότες ἐχρειαζόταν τὸ κράτος, ἡ δὲν τοὺς εἶχε ἡ δὲν ἐφαινόταν, ἡ ἐκλογὴ του ἔπεσε ἀπάνου σὲ άτομα πῶ φορῶντας τὸ προσωπεῖο της μεταρρύθμισης, ὀδήγησαν τὸ ἔθνος στὲς σημερινὲς δυσκολοβάσταχτες και

δυσκολογιάτρεφτες συμφορές, σοβαρότερες και σημαντικώτερες ἀκόμα ἀπὸ κείνες τοῦ ντροπερνοῦ πολέμου, γιατί για τούτες, για τὴ στιγμή τοῦλάχιστο, διόρθωμα δὲν ὑπάρχει και μὲς ἀπόδειξαν, πῶς, ἐνῶ τὰ κράτη τῶν ὀχτρῶν μας συστηματικὰ ἐργαστήκαν και ἐπροόδεψαν, ἐμεῖς ἐστάσαμε ὅλον τὸν ἀκριβὸν καιρὸ, πῶ τώρα δὲν ξανάρχεται.

Πρὶν τοῦ πολέμου τὰ Βουλγαρικά δὲ θῆταν τόσο σοβαρά. Ἡ φήμη της παλληκαρίας μας θὰ ἐφρόνιζε και τὴν Εὐρώπη και τὴν Τουρκία, και οἱ Τούρκοι θ' ἀναγκαζόταν σήμερα νὰ ὑπερασπίσουν τὰ δίκια μας. Καὶ τέτοια θῆταν ἡ θέση μας, ὡς και σήμερα ἔπειτα ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἂν δὲν εἴχαμε σπαταλήσει τὸν καιρὸ μας και τὰ χρήματά μας, ἂν μὲς στα δέκα τελευταία χρόνια εἴχαμε ἄκοινα ἐργαστῆ για νὰ ὀργανώσουμε τὴν ἐσωτερικὴ διοίκηση και τὰ στρατιωτικά τοῦ κράτους μας, ἂν ἀληθινὰ εἴχαν βρεθεῖ ἀνθρώποι, καθὼς τοὺς εἶχε ὄνειρεφτῆ ὁ 'Ελληνικὸς λαός, ἀνθρώποι πῶ νάχαν διαχειριστῆ με συνείδηση ὅσα με παραδειγματικὴ αὐταπάρνηση προσφέρουν οἱ πολῖτες, ἂν ἔμεναχός τους σκοπὸς δὲν ἴταν, ζοδιάζοντας τὰ χρήματα και τοῦ ἔθνους τὴν ὑπόληψη, νὰ βαστάξουν και νὰ μεγαλώσουν τὸ κάμμα τους, και νὰ κολακεῦουν τὴ δυναστεία.

Τὴν περισσότερο ἐφρόνη για τὰ σημερινὰ χάλια μας τὴν ἔχουν ἐκείνοι πῶ ὡς και τώρα κυβερνοῦν τὸν τόπο μας τὸν πολύπαθο, ἐκείνοι πῶ τὸ ἀληθινὸ τους πρόγραμμα ἴταν τυφλὴ ὑπακοὴ στη βασιλεία, αὐτοὶ ἐπαράδωκαν τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ στὰ χέρια τοῦ μονάρχη, πῶ δὲν ἔπαυαν νὰ τὸν κηρύχουν μεγάλο διπλωματη και μοναχὸν στὴν 'Ελλάδα πῶ χάρις στὲς συγγενείες του ἐμποροῦσε νάχει ἐπιρροὴ σημαντικὴ στὲς ξένες αἰλές, αὐτοὶ, λησμονῶντας τὲς φευγάλες στοὺς Θεσσαλικούς κάμπους, ἐπαράδωκαν και τὸ στρατὸ στὰ χέρια της δυναστείας και ὅλα τούτα ἔχι για τὸ καλὸ μας! — Ἡ δυναστεικὴ πολιτικὴ ἐχρεωκόπησε σήμερα τὸ ἔθνος ὅλο τὸ βλέπει στὸ ἐξωτερικὸ οἱ συμφορές μας ἐρχονται ἀπάνωτῆς, και ὁ στρατὸς μας εἶνε ἀκόμα ἀσύστατος, χειρότερος στὲς κρίσιμες τούτες ἡμέρες και λιγώτερος παρά ὅτι ἴταν ἔπειτα ἀπὸ τὴν εἰρήνη. — Τούλάχιστο, ἀφοῦ ἔτσι ἐκλωβόθηκε ἡ λαϊκὴ κυριαρχία, ἔπρεπε νάχαν καλλιτερέψει ἡ ἐσωτερικὴ διοίκηση, και ἡ δικαιοσύνη, τὸ ἐναντίο, ὅλα ἐχειροτέρεψαν. Τὸ ξεκαθῆνωμα εἶνε γενικὸ σ' ὅλους τοὺς κλάδους, καθὼς με λύπη μου θὰ προσπαθῆσω ν' ἀποδείξω στὰ κατοπινὰ γράμματά μου, και τέτοιο δὲ βλέπουμε σὲ κανένα μέρος τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

Και ἂν ἡ γνώμη μου εἶνε ἀληθινὴ, παραξένες δὲν πρέπει νὰ μὲς φαίνονται οἱ δυστυχίες πῶ εὐρήκαν τὸ ἔθνος μας. Οἱ ὀχτροὶ μας, πῶχουν βασιλῆα ἕναν Κάρλο, πῶχουν προστάτες και σύμμαχους τοὺς μεγάλους τοῦ κόσμου, μὲς ξέρουν εὐκολο-

πολέμητους, γιατί μ'ας βλέπουν άουστατους και άδύνατους. Τά δυστυχήματα όμως πρέπει να μ'ας γένουν μάθημα, γιατί τό 'Ελληνικό γένος δέν έγλύτωσε άκόμη από τά μεγαλείτερα κίντυνα, πού ή πρέπει να τά νικήσει, είδεμή άσφαλτα θά σβυστεί από τό βιβλίο τής ζωής.

Ο βασιλιάς, τώρα μάλιστα πού ταξιδεύει στά ξένα, ό πρωθυπουργός, πού δέν το'δωκε καμιά λύπη και οι ύπουργοί τους, θά βρούν τρόπο να ήσυχάσου' κάπως τή σημερινή άντάρα. αλλά θά διορθωθεί τό 'Ελληνικό κράτος; Και άν μπορεί να διορθωθεί, τί πρέπει να κάνουν όσοι γράφουν στίς τύπο και μάλιστα οι συνεργάτες του «Νουμά», πού κατά τή γνώμη μου πρέπει νάνε άληθινά προοδευτικό και ανεξάρτητο φύλλο;—Κ' έχουν δίκιο, όσοι δέν περιορίζονται μόνο στό να κατακρίνουν τήν τωρινή κατάσταση του κράτους, αλλά άπελπιστικό βλέπουν και τό μελλάμενο του γένους;—Θά πασκίω πρώτα πρώτα ν' αναλύσω τό τελευταίο τουτο ζήτημα στίς γραμμές πού ακολουθούν.

Ένας παρατηρητής ξένος ή ντόπιος, πού ν' άγαπή τήν πατρίδα μας, βλέποντας τό 'Ελληνικό κράτος να πλκνίεται στί σκοτάδι χωρίς συνείδηση του τί κάνει, βλέποντάς το έλευνό και κακοκυβερνημένο μπορεί να συλλάβει μαύρους στοχασμούς. Άν είναι ξένος μπορεί να αίστανθεί πώς ή συμπάθεια του είναι άδικαιολόγητη ή ντόπιος πρέπει να πονέσει κατάκαρδα και ή δέ λείει τίποτα, ή πιστεύει πώς είναι αναγκασμένος να μιλήσει του λαού του, όπως και σεις τό κάματε βγάζοντας τό Νουμά και έχοντας τήν άξιοπαίνετη άρχή να στηλιτεύετε τά κακά. Άλλά γιατί τό κάματε; φανερά δυό μπορεί νάνε οι αίτίες:—Η προσβλέποντας τήν τελική καταστροφή ήθελέσατε να διαμαρτυρηθείτε, ή ελπίζατε τό διορθωμό τής πατρίδας.

Άς εξετάσουμε με ποιόν τρόπο καταπιάνεται, και πού οδηγεί ή πρώτη σκέψη. —Ο νάρετος και τίμιος πολίτης βλέπει τροχού του ένα γενικό ξεχαρβάλωμα· βλέπει πώς ύπαλληλοι και πολιτευτές καθε άλλο κάνουν παρά τό χρέος τους· βλέπει πώς οι κυβερνήτες άντίς να στοχάζονται τά μεγάλα ήθικά ζητήματα, στρέφουν να κατανήσουν τήν Ελλάδα δεύτερο Μονακό, βλέπει πώς ό στρατός στίς κρίσιμες στιγμές παίρνει τό φύγε· βλέπει πώς ό βασιλιάς άδιάφορος για τό λαό του, σε περιστάσεις καθώς ή τωρινή, πού άνταρρίζει όλο τό γένος, δέ θέλει να θυσιάσει τή διασκέδασή του και τόν άφίνει μοναχό στίς πόνου του και λείει:—«Νά, οι καλύτεροι 'Ελληνες, τί θά είναι οι άλλοι; Όμοιο τους ή χειρότεροι· όλο τό κράτος λοιπόν είναι σάπιο, και άφού οι έλέφτεροι είναι τέτοιοι, οι σκλάβοι πρέπει νάνε χειρότεροι· άρα και τό γένος είναι σάπιο, είναι τόσο άρρωστο, πού δέν μπορεί πλιά να γιατρεφτεί, ψυχομαχάει και του μέλλεται να πεθάνει».

Άς μη μ'ας έμπνείει, αγαπητέ φίλε, τέτοια ήθνοχαλάστρα ιδέα. Δέν πρέπει να σκαψουμε έμεις τόν τάφο του 'Ελληνισμού· δέν είναι αυτή ή δουλιά μας. Η άπελπισία θά παραλυώσει καθε μας δύναμη. Ένας, όταν μορφώσει τέτοια πεποίθηση, όταν έχασε τήν πίστη στίς 'Ελληνικό λαό και στήν άποστολή του, θά ρωτηθεί:—«Ποιό είναι τώρα τό χρέος μου; Πρέπει να γληγορέψω τό θάνατο του άρρώστου, φανερόνοντας όλες τές πληγές του κορμιού του, και μεγαλώνοντάς τες μ' αυτόν τόν τρόπο, ή λυπημένος για τήν καταστροφή πρέπει σιωπηλά να ύποφέρω, πρέπει μοναχός να θρηνήσω; Γιατί να ψηφίζω, γιατί να ύπηρετώ στρατιώτης, γιατί να είμαι 'Ελληνας και να μη γραφτώ ξένος, για να γεύομαι του πολιτισμού τά αγαθά και τής νέας μου πατρίδας τές

δόξες; Γιατί ν' αγωνίζομαι θέλοντας να στήσω γλώσσα, πού νά μπορεί να εκφράζει μεγάλες ιδέες και μεγάλα αισθήματα, άφού ό καταδικασμένος 'Ελληνισμός, τό μεγάλο δέ θά τό γνωρίσει; Τέλος γιατί να θέλω τουτο τό κράτος, τουτο τό ρέπι να τρανώσει, να πάρει Κρήτη, Κύπρο, Ήπειρο, Μακεδονία, όλους τους 'Ελληνικούς τόπους, και τήν Πόλη, ενώ ξέρω πώς ψυχομαχάει, και πώς θάπαρνε τότες κι' άλλους ανθρώπους στή δυστυχία. πού καλλίτερό τους λοιπόν θάνε, ένας ξένος, ή τώρα μέγανος ή μέγανος σε μελλάμενα χρόνια, να τους ρουφήξει και να τους δώσει, άν όχι τή χαρά τής εθνικής αναγέννησης, τουλάχιστο στή σκλαβιά, πού άργά ή γλήγορα και έμεις οι τώρα έλέφτεροι θά τήν γευτούμε, τήν ύλική καλοζωία»;

Σ' αυτό τό βάραθρο μ'ας οδηγούν οι άπελπιστικοί στοχασμοί. Και πιστεύω πώς σε μιά τέτοια ψυχική διάθεση κανένας 'Ελληνας δέν πρέπει να σταματήσει, χωρίς να βλάψει και τόν έαυτό του, και τό γένος. δυό μικρή κι' άν είναι ή έπιρροή του. Έπειτα μπορούμε ν' αποδείξουμε, πώς ένα τέτοιο συμπέρασμα είναι σφαλτό.

Είμαι καταπεισμένος πώς κι' εσείς τό ίδιο κρίνετε: τό κράτος είναι έλευνό αλλά έχει διορθωμό· είναι άρρωστο αλλά έχει γιατρεία. Τί πρέπει να κάνουμε;—Πρέπει να ιδούμε πού είναι τό κυριώτερο κακό και να τό χτυπήσουμε κατακέφαλα. Η άρχή μας θά είναι να στηλιτεύουμε τά κακά, όπου κι' άν τά βλέπουμε, άδιάφοροι άν θά δείχουν φταίστες ή δυναστεία, οι πολιτικοί, οι ύπάλληλοι ή και μερικά πρόσωπα του όχλου, άδιάφοροι για τόν έαυτό μας. Ο δημοσιογράφος έχει χρέος να λείει του κόσμου:—«Ο δεινάς φταίει για τουτο και για τουτο. θά σου φέρει κακό, λαέ, να τόν ακολουθήσεις· ό,τι θά κάμεις δέν είναι άξιο τής μοίρας σου»—κι' άν μ' όλες τές όρμήσεις γένει τό σφάλμα, ό δημοσιογράφος δέν πρέπει να μιλήσει σαν άπελπισμένος, σά με χαιρεκακία, δέν πρέπει να είπει άστοργα:—«Τί άλλο προσμένεις από τό Ρωμαίικο» αλλά στεκάμενος πάντα στίς ίσοι όρμήσεις, θά πασκίσει να προσφάξει τό γένος από καινούρια και σημαντικώτερα σφάλματα. Και να προσδιορίσω με παραδείγματα τους δυό αυτούς τρόπους, σάς αναφέρω δυό άρθρα από δυό νωπά φύλλα του Νουμά, ένα καλό:—«Εικόνα κράτους πού καλλίτερο και τελειοφώτερο ακόμα θάταν άν τό έμπνεε μιά βαθύτερη άγάπη, μιά θερμότερη θρησκεία για τόν 'Ελληνικό λαό, κι' από τό άλλο μέρος ένα πεσιμιστικό γράμμα κάποιου δικηγόρου από τήν Άλεξάνδρεια: «ή Χρεωκοπία του 'Ελληνικού έθνους». Ο άνθρωπος πού μπορεί να κηρύξει ήθικά χρεωκοπημένο τό 'Ελληνικό γένος είναι άρρωστος· και ή πέννα δέν ταιριάζει παρά στα χέρια εκείνων, πούχουν το μυαλό και τήν καρδιά όπου τάβαλε αυτή ή φύση· αλλά ένας διευθυντής έφημερίδας και μάλιστα σαν τό Νουμά, πού τά φύλλα της φυλάγονται, γιατί σ' αυτή καθρεφτίζεται ό,τι καλλίτερο ύπάρχει άνάμεσό μας, σ' αυτήν γράφουν τά διαλεχτότερα τέκνα του 'Ελληνισμού, πρέπει να ξεχωρίζει τί θά τυπώνει και τί θά ρίχνει, και για νάνε ήθικώτερος πρέπει ιδιαίτερα να πασκίζει να καταπίθει πώς άρθρα σαν τή «Χρεωκοπία κτλ.» δέ στηρίζονται ούτε στήν άλήθεια, ούτε μπορούν να δημοσιεύονται.

Τό κράτος έλέγαμε είναι άρρωστο, (και άς παρατηρήσουμε πώς έλέφτεροι δέν είναι ούτε τό τρίτο των 'Ελλήνων) αλλά μπορεί να γιατρεφτεί, και για να τό διορθώσουμε και για να οδηγήσουμε τό γένος στίς προορισμό του, πρέπει να στηλιτεύουμε τά κακά. Κι' άν με προσοχή παρατηρήσουμε, θά βρούμε πώς τό σπουδαιότερο και δεινότερο φαινόμενο είναι ή

άναρχία. Μία άναρχία μοναδική, πραγματική και άξιοθρήνητη, άλλοίως οι 'Ελληνες δέν είναι κατώτεροι από τους άλλους λαούς τής Ευρώπης, σε πολλά μάλιστα είναι και άνώτεροι.

Ο 'Ελληνας στό έξωτερικό· άμα βρεθεί άντιμέτωπος των ξένων, ξέρε να διακριθεί, και άν δέ μπορούμε να ύπερηφανερούμε πώς αυτό συμβαίνει σ' όλους τους κλάδους, αίτία είναι ή λίγη μόρφωση του λαού μας, πού δέν έσυνείθισε να σκέφτεται μερικά άντικείμενα του ανθρώπινου πολιτισμού. — Άς βάλουμε κι' όλας στό νού μας, πώς ενώ ζούμε σε πραγματική άναρχία, και τέτοια πού ένας ένοχος χάρις στήν πολιτική κηρύχεται άθώος, τέτοια πού κανένας δέν έξουσιάζει τό δικό του, γιατί ή τά δικαστήρια δέν κοιτάζουν τήν άληθινή δικαιοσύνη, ή οι άποφασές τους δέν έχουν έχτέλεση, τέτοια πού τό κράτος δέ μπορεί να άσφαλίσει ζωή, τιμή και περιουσία, πού άτυνομία δέν έχουμε, πού κλήρος δέν έχουμε, πού σχολιά δέν έχουμε, πού τό πολιτεύμα καθε μέρα караδιάζεται από κείνους πού κυβερνούν, όμως τά έγκλήματα στίς τόπο μας, δέν έχουν εκείνον τόν τρομερό χαρακτήρα, πού παρατηρούμε στήν άλλην Ευρώπη. Τά κακούργήματα είναι πολλά εδώ, μά ή 'Ελλάδα δέν έβγαλε Άντεροβγάλτες και Ηράδους, ούτε κλέφτες σαν τους Hubert, και παραδείγματα θά μπορούσα να φέρω χίλια. Ο Ρωμνός κακούργος σά θυμώνει σιστώνει· είναι ληστής· είναι κλέφτης μέτριος· είναι καταχραστής μικρός τιποτένιος μπρός σ' εκείνους πού μάλιστα στήν Κέρκυρα μ'ας έστειλε ή Δύση· όλα αυτά τά ξέρετε καλλίτερά μου. Και για ν' άφήσω τά κακά και να σας παρουσιάσω μερικές άρετές του λαού μας, πού κι' οι Γερμανικές φυλές θά τές εζήλευαν, πού κι' άφτίς καλλίτερα μου τές γνωρίζετε, θέλω να στρέψετε τό βλέμμα προς τές 'Ελληνίδες γυναίκες, τό μισό του 'Ελληνισμού, και να θυμώσετε μαζί μου τήν άγνοητήτά τους, τήν οικογενειακή τους πίστη, και τήν άφοσίωσή τους στό χρέος, θέλω να ιδείτε πώς καμία στενοχώρια δέ λιγύζει τήν άρετή τους, και να παρατηρήσετε πώς ό ήρωϊσμός αυτός είναι γενικός στήν Ελλάδα. — Και κοιτάχτε πώς ό λαός μας δέχεται, κι' άς είναι φτωχός, τους φόρους· μόνο ή ιδέα πώς θά ύφελήσει τόν τόπο, τόν κάνει να προσφέρει και περισσότερα άπ' όσα του ζητούν· κι' άν θέλετε κι' άλλες ευγένειες του έθνικού χαρακτήρα, θυμηθείτε τόν άγώνα του Εικοσιένα, τή θιασαστή νεκρανάσταση του 'Ελληνισμού· θυμηθείτε τές θυσίες τής Εφτάνησος, τους αιώνιους σπαραγμούς τής πολεμοχαρής Κρήτης, πού τά παιδιά της έχουν λιονταρίσια καρδιά,

οίσι τε — —

έν στήθεσιν έθικε, θεά, μελίγυριν κοιδάν, θυμηθείτε τή θάνατο των Μελκδων και των έμοίων τους, κοιτάχτε τέλος τήν Κύπρο, τή ζηλευτή άδερφή τής Εφτάνησος· και άν όλα αυτά δέν είναι άρκετά να σας αποδείξουν πώς ό 'Ελληνισμός δέν είναι κατώτερος από τους ξένους λαούς, σάς προτρέπω να συλλογιστείτε τό γλωσσικό ζήτημα και σάς έρωτώ, άν ό άγώνας των δημοτικιστών, πού πρώτο τόν άνάλαβαν οι Εφτανησιώτες και κατόπι οι έπίλοιποι 'Ελληνες, άγώνας δύσκολος και μέγανος, γιατί σκοπόν έχει να γκερμίσει ένα προσκυνημένο είδωλο πού στή φαντασία των πολλών βαστά ένωμένη τήν πανέννοστην άρχαίαν Ελλάδα με τή νέα, σάς έρωτώ άν ό άγώνας τουτος δέν άποδείχνει μία κοινωνική ζωή άνώτερη, μία τάση πολιτιστική του 'Ελληνικού νού, μία μετάνοια για τό ως εδώ καμωμένο, πού πρέπει να ξαναγένει στερεώτερο, ύφελμώτερο και καλλίτερο, και πού θά οδηγήσει τό γένος σε καινούρια μεγαλεία, άνοίγοντας τές πηγές τής σο-

φίξ, τῆς ἀθανασίας καὶ γιὰ τοῦτο καὶ τῆς εὐ-
τυχίας.

Τέτοιο πολιτιστικὸ ὄργανο εἶνε ἡ δημοτικὴ μας
(ἂν δὲν ἦταν ἐπρεπε νὰ τὴν θυσιάσουμε εἰς ἀνώτερα
ἔθνη καὶ κοινωνικά συμφέροντα)· καὶ μὴ μοῦ πείτε
πῶς οἱ ὁπαδοὶ τῆς εἴμαστε ἀκόμα λίγοι· κοιτάχτε
δέκα χρόνους ὀπίσω, ἔπειτα κοιτάχτε εἴκοσι χρόνους
ὀπίσω, πόσοι ἦταν τότες;— Ἀὔριο θὰ γένουν περσότεροι
καὶ γλιγωρα ὅλοι οἱ Ἕλληνας θὰνε δημοτικιστῆς,
θὰχουν τότες δική τους τέχνη, δική τους ἐπιστήμη,
δικό τους πολιτισμό. Καὶ τὸ ὅτι μὴ τέτοια ἐργα-
σία γένηται εἰς τόσο θλιβερὸς μέρες στὸν τόπο μας,
ἀποδείχνει πῶς αἴμα νέο, θρησκευτικὸ καὶ μεστωμένο
ρέει στὲς φλέβες τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ λέγεται ἑλλη-
νικὸ γένος.

Κι' ὅμως τὰ δημοσιὰ πράματα τῆς πατρίδος
εἶνε εἰς δεινὴ θέσι· τοὺς χρειάζεται διορθωμὰ γιὰ
τοῦτο σύμφωνα μὲ τὴν Ἀρχὴ μας πρέπει νὰ στηλι-
τεύουμε τὰ κακὰ, καὶ μάλιστα τὴ ρίζα τοῦ κακοῦ
τὴν ἀναρχία. Ἀλλὰ φανερὰ, γιὰ νὰ χτυπήσουμε
ἀποτελεσματικὰ πρέπει νὰ μορφώσουμε ἕνα σύστημα,
πρέπει ὁ ἀγῶνας μας νὰνε δημοίμορφος, νὰ φαίνεται
πῶς ἐνεργοῦν πάντα οἱ ἴδιες ἀρχές μας, καὶ μάλι-
στα νὰ μὴν ἐπαινοῦμε ποτὲ ἐκείνους τοὺς πολιτικούς,
ποῦ, καθὼς ἔλεγε ὁ παλαιὸς Κλεόβουλος «οὔτε ψό-
γον οὔτε νόμον φοβούνται» ὅπως σφραγίσθη— συγγω-
ρεῖτε μοῦ τὴν κρίση — τὸ κάματε στὲς τελευταῖες
ἐκλογάς νομίζω τέλος πῶς ὁ Νομὰς ἐπρεπε νὰχει
ἕνα πρόγραμμα κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ νὰ τὸ συζη-
τεῖ καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξει· ἀλλὰ στήθερα του τὰ
ζητήματα πρέπει νὰ ἐξετάζονται μὲ βῆθος, ὅχι ὅπως
τὸ κάνουν μερικὰ συναργάτες μας χαριτολογώντας
καὶ κοροϊδεύοντας.

Σ' ἐμὰς ἡ ἀναρχία εἶνε διπλὴ : εἶνε δηλαδὴ ἀτα-
ξία κοινωνικὴ καὶ ἀνυποταγὴ εἰς νόμο, καὶ γιὰ μιὰ
τάξιν ἀνθρώπων ἡ ἀναρχία εἶνε καὶ ἠθικὴ. Γι' αὐτὸ
βλέπουμε συχνὰ τὸ σοβαρὸ φαινόμενον τῆς κομματι-
κῆς ἀσυστασίας, γι' αὐτὸ μ' εὐκολία βουλευτῆς καὶ
ὑπουργοὶ ἀλλάζουν δίχως συστολὴ γνώμη, γι' αὐτὸ
συχνὰ πέφτει ἡ Κυβέρνηση.

Ἄς ἰδοῦμε τώρα ποίος εἶνε ὁ αἷτιος τῆς ἀναρ-
χίας, ἡ καλλίτερα ἢς ἐρευνήσουμε ἂν φταίει ὁ ἔθνη-
κὸς χαραχτήρας — καὶ τότες ἀναχωρῶντας ἀπὸ τὴν
ἱστορίαν πρέπει ν' ἀποδείξουμε πῶς ὁ Ἕλληνικὸς
λαὸς μ' ὅλα τὰ προτερήματά του εἶνε ἀνίκανος νὰ
κυβερνηθεῖ μοναχὸς — ἢ ἂν φταίει τὸ πολίτευμα —
καὶ τότες πάλι πρέπει ν' ἀποδείξουμε πῶς μὴ τάξιν

τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, καὶ μάλιστα ἡ ἀνώτερη,
ἔχει τόσες ἀρετές, ποῦ ἀπρὴ ἐπρεπε κυριαρχικὰ νὰ
δικαιῆσει τὸν τόπο γιὰ νὰ τὸν ὀδηγήσει εἰς τὴν λύτρωσιν.
'Ἀπ' ὅλα τοῦτα τίποτα δὲν εἶνε ἀληθινόν.

Ναὶ εἶνε βέβαιο πῶς στὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα τὰ
κράτη ἦταν μικρὰ καὶ ἀκατάστατα, πῶς οἱ Διαδό-
χοι ποῦ πρῶτοι ἐσύστησαν μεγὰλα βασίλεια δὲ μὰς
ἔφεκαν μνημεῖα διοικητικῆς ἐπιστήμης, ὅπως ἔπειτα
οἱ Ῥωμαῖοι, ἀλλὰ τὸ Βυζάντιο μὲ τὴν χιλιόχρονη
ζωὴ του μὰς διδάχνει πῶς ὁ Ἕλληνισμὸς ἐτελειο-
ποίησε καὶ θαυμασία ἐφάρμοσε τὴ Ῥωμαϊκὴ ἐργα-
σία, καὶ μάλιστα μὲ τόση τέχνη ποῦ ἀκόμα σήμερα
τὰ πολιτισμῆνα κράτη βαδίζουν ἐπάνου στὰ χνάρια
τῶν Βυζαντινῶν. Οἱ δυναστεῖες ἀλλάζουν συχνὰ στὴν
Πόλιν, μὰ ἡ δημοσιὰ τάξιν λίγο σαλεύεται ἢ καὶ
καθόλου. Στὸ Μεσαιῶνα λοιπὸν ἡ ἴδια ἡ δικὴ μας ἡ
φυλὴ δείχνεται ἄξια νὰ κυβερνήσει, ἕνα μεγὰλο καὶ
σοβαρὸ κράτος ποῦ μένει πάντα ἀνώτερο ἀπὸ τὰ σύ-
χρονα βασίλεια. — Ἀλλὰ οἱ Τούρκοι, ὁ κλασικώ-
τερος τῶν βαρβάρων λαῶν, γκρεμίζει τὸ Βυζάντιο καὶ
τοὺς νόμους του καὶ σταίνει στὴν Ἑλλάδα τὴν Ἀσια-
τικὴ ἀναρχία, καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους κληρονομοῦμε
κ' ἐμεῖς τὴν κοινωνικὴν ἀσυστασία. — Φανερὰ ἡ τω-
ρινὴ κατάσταση τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰταν διαφορητικὴ
πολύ, ἂν μὰς εἶχε ὑποδουλώσει ἄλλος λαὸς ἐπιδειχτι-
κὸς πολιτισμοῦ· θὰνε λ.χ. ἄλλοιως πολιτισμένοι οἱ
Οὐγγαριζοὶ ἢ οἱ Τζέχοι, ὅταν χωριστοὺν ἀπὸ τὴν
Ἀυστριακὴν κυριαρχίαν παρὰ ὅτι ἐμεῖς ἀμα ἐδιώξαμε
τοὺς Τούρκους. Νομίζω ὅμως πῶς μόνον ἱστορικὴ εἶνε
ἡ αἷτια τῆς ἐσωτερικῆς ἀναρχίας μας, ὅχι πῶς ἡ
φυλὴ μας βρίσκεται τώρα πλὰς εἰς παρακμὴν, γιὰτι,
ἂν ἦταν ἐτσι, δὲ θὰχε τόσα προτερήματα ποῦ τὰ
ζηλήθουν καὶ οἱ ὀχτροὶ μας, πολέμωντας τὴν γιὰ
τοῦτο.

Στὰ Τούρκικα χρόνια (στὴν Ἐφτάνησο τὸ ἴδιο
μὲ τοὺς Βενετούς) ὁ φτωχὸς λαὸς θρηνεῖ ἀλυσσοδε-
μένος· οἱ πρόκριτοι ὅμως, ἡ ἀριστοκρατία τοῦ γέ-
νους, ἡ τουρκουάν ἢ φραγγεσοῦν, ἡ δουλικὰ ὑποτά-
ζονται καὶ καλακεῖουν τοὺς τυράννους, κ' ἐτσι ἀρπά-
ζουν προνόμια, ἀποχτοῦν περιουσίας, ἀπολαβαίνουν
ψεύτικας τιμὰς καὶ δυναστεύουν κ' αὐτοὶ τὸ λαὸ,
ἐκείνους δηλαδὴ ποῦ θὰ ὑποφέρουν περσότερο στὴν
ἐπανάστασιν καὶ ποῦ θὰ βγάλουν ἀπὸ τὰ σπλάχνα
τους τοὺς ἥρωες τῆς παλιγγενεσίας. Οἱ πρόκριτοι
(μὲ κάποιαν ἐξάλειψιν ἐννοεῖται) εἶνε οἱ λιγώτεροι
ἔθνηκοι, οἱ λιγώτεροι ἀποσιωμένοι στὴν πατρίδα· καὶ
ἀρκετὸ παράδειγμα εἶνε οἱ Φαναριῶτες. Πόσο θὰταν

διαφορητικὸς ὁ Ἑλληνισμὸς ἂν ἀρμόδια εἶχε ἐργασθεῖ
ἡ ἀριστοκρατία τοῦ γένους ; τί θὰταν ἡ Βλαχία κ'
ἡ Βουλγαρία ἀφοῦ τόσο Ἕλληνας τὲς ἐκυβέρνησαν ;

Ὡς τόσο ἕνα μέρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ γένηται
κράτος αὐτόνομο, καὶ οἱ πρόκριτοι νομίζουν πῶς
μποροῦν νὰ ἐκκολουθήσουν τὰδικήματά τους· καθὲ
στιγμὴ φέρουν ἄνου-κάτου τὸν τόπο μὲ τὲς διαμά-
χες τους καὶ μὲ τὴν ἀνυποταγὴ τους· καὶ ἂν κανεὶς
σηκνέται : στὴν ἀνώτερη τάξιν, συμμορφώνεται μὲ
τοὺς παλιhoὺς πρόκριτους, θέλει ν' ἀρπάξει καὶ κεί-
νος. Ἡ ἀναρχία στὴν Ἑλλάδα πηγάζει ἀπὸ τὴν
ἀνώτερη τάξιν, ὑποταχτικοὶ τῆς εἶνε οἱ κακοῦργοι,
ποῦ χάρις στὴν ἐπιρροὴ τῆς δὲν τιμωροῦνται, ὁ ἐπί-
λοιπος λαὸς ἢ φοβᾶται καὶ δὲ μιλεῖ, ἢ παρασέρνεται
καὶ κείνος καὶ σφάλλει, γιὰτι ὅπως ὅλοι οἱ λαοί,
ἐτσι καὶ ὁ Ἕλληνικὸς εἶνε εὐκολοπατήτος. Ὀδηγη-
μένος ἀπὸ ἀνώτεροις ἀνθρώποις κατορθώνει ἐργα με-
γὰλα, ὅταν ὅμως ἀρχοῦσι ἀγύρται καὶ πονηροὶ τῆς
πολιτείας οὐδὲν εἶδος, ἐπει τὰ χειρόνα νικᾷ.»

Ἐνῶ ὅμως εἰς καθὲ κοινωνίαν μερικὰ άτομα ἢ μπό-
ρεῖ νὰ πείσουν εἰς ἠθικὴ ἀναρχία, ὅπως στὸν κόσμον
ὅλον οἱ κακοῦργοι, ἢ εἰδὼ μὴ τάξιν ἀνθρώπων ποῦ
κατὰ δυστυχίαν οἱ περσότεροὶ τῆς εἶνε στὴν πρώτη
σειρὰ, ἕνα ἔθνος δλάκερο, ὅσο καὶ ἂν εἶνε σαλευμένα
τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας, καὶ ὅταν σφάλλει δύσκολα
χάνει τελείως τὴν συνείδησίν του, ποῦ ἀμα τῆς δο-
θεῖ ἀφορμῆ εἶνε παρτοίμη νὰ ζυπνήσει, ἀγνή καὶ
ἀγαθὴ, γιὰτι εἶνε ὀπλισμένη μὲ τὴν πείραν τῶν αἰ-
ῶνων, μὲ πατριωτισμὸν, μὲ κληρονομημένη ἠθικὴν, μὲ
θρησκείαν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς, καὶ ἀκόμα περσότερο
παρὰ στὰ ἄλλα ἔθνη ἕνα τέτοιο φαινόμενον μποροῦμε
νὰ τὸ παρατηρήσουμε στὸν Ἑλληνισμὸ.

Καὶ ἂν ὅσα λέω εἶνε ἀληθινὰ, ἂν ἀλήθεια ἡ
πρῶτη τάξιν τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἐξαιρῶντας
πάντα μερικὰ άτομα, ἔχει τὴν λιγώτερον κοινωνικὴν
ἀξίαν, ἂν ἀληθινὰ ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἀξιοθρήνητη κα-
τάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους τὴν ἀποδείχνουν
ἀνήθικη καὶ ἀνάξια νὰ ἐξουσιάζει τὸν τόπο (γιὰτι
αὕτη ἀπατῶντας τὸν κόσμον μὲ ζημία ἀνυπολόγιστη
τοῦ γένους ἐκυβέρνησε ὡς τώρα) καὶ ἂν ἀληθινὰ μὲ
ὀποιαδήποτε ἀλλαγὴν τοῦ πολιτεύματος, ποῦ δύσκολα
μπορεῖ νὰ γένη φιλελευθερώτερον καὶ ποῦ θὰταν ἴσως
ἄκαιρο τέτοιο νὰ γένη, θὰποχτήσει περσότερα προ-
νόμια, περσότερη δύναμιν, καὶ ἐπομένως τὸ κράτος
θὰ γένη χειρότερον, τί πρέπει νὰ κάνουμε, ἀφοῦ εἰ-
δαμε πῶς τὸ ἔθνος περπατεῖ εἰς κακὸν δρόμον, γιὰ νὰ
κρατοῦμε τοῦλάχιστον ζυπνὴν τὴν ἀποκαρωμένην

ΔΑΝΤΗ

ΚΟΛΑΣΗ

Τραγούδι τριακοστὸ πρῶτο.

Ἡ γλώσσα ποῦ μὲ κέντησε προτῆτερ καὶ μοῦχε
Τὰ δυὸ μου μάγουλα μὲ τῆς νεροπῆς τὸ χρῶμα βίφει,
Αὕτῃ ἡ ἴδια τάνιφάρμακο μοῦ πρόσφερε κατόπι.
Τὸ ἴδιο λένε καὶ γιὰ τὸ κοντάρι τοῦ Ἀχιλλῆα
Καὶ τοῦ γονεῖοῦ του ποῦ εἶτανε στὴ βασιεῖα φαρμακί.
Κατόπι ἐγενότανε τῆς γιαιτριά, βοτάνι.
Ἐστρέψαμε τίς πλάτες μας κ' ἀφῆκαμεν ὀπίσω
Τὴν πονεμένη λαγκαδιά, στὸν ὄχτο περπατῶντας
Ὅπου τὴν ζῶνε γύρωθε, χωρὶς νὰ πούμε λέξη.
Ἐδῶ ποῦ περπατούσαμε δὲν εἶταν μέρη, οὐδε
Καὶ νόχτα σκοτεινὴ κ' ἐγὼ καλά δὲν ἤμποροῦσα
Νὰ σπρώξω τὴ ματιὰ βαθυά· ὅταν μὲ μῖα ἀκούω,
Μιὰ σάλπιγγα μὲ δύναμιν νὰ σκούζει ποῦ ἢ φωνὴ τῆς
Καὶ τὴ βροντὴ δὲ νᾶσθουν. Τὸν ἦχο ἀκολουθώντας
Τὰ μάτια μου καρφώθησαν εἰς μιὰ μεριά εἰς βέθο.

Ἡ μάχη εἰς ἐτέλειωσε μὲ τὴ φριχτὴ τὴν ἦττα
Ποῦ ὁ Κερλομάνος ἔχασε τὴν ἁγίαν ἐστρατεία
Ποῦ δυνατὰ δὲν ἔσκουζεν ἡ σάλπιγγα τοῦ Ὀρλάνδου.
Καὶ μόλις εἶχα τὴ ματιὰ σαυτὸ τὸ μέρος στρέψαι
Πολλοὺς ψηλοὺς μοῦ φάνηκε νὰ ξεχωρίζω πύργους
Καὶ πρώτησα τὸν Δάσκαλο : Ποιὰ νᾶνε κείνη ἡ χώρα ;
Πηγαίνοντας, μὲ πᾶντῆς, ἀδιάκοπα εἰς ὄχτος
Πλανιέται ἡ φαντασία σου κατόπι, σὰν ζυγώσεις
Θὰ δᾶς τὸ πόσο ἡ ἀίστησιν ἀπὸ μακρὰ γελιέται.
Γι' αὐτὸ τὸ βῆμα τάχυνε καὶ πρὶν κεί πέρα πᾶμε,
Μοῦ εἶπε παίρνοντας ἐμὲ μ' ἀγάπην ἀπὸ τὸ χέρι,
Καὶ μὴ τὸ πρᾶμμα σοῦ φανῆ παραξένον κατόπι.
Νὰ ξέρεις ποῦ εἶνε γίγαντες ἐκεῖνοι κ' ὄχι πύργοι.
Μὲς τὸ πηγᾶδι μένουνε μπηγμένοι γύρω, γύρω
'Ἀπὸ τὸν ὀμφαλὸ καὶ τὸ μισὸ κορμὶ τους δῶ
Σὰν ὅταν λυθῆναι ἡ πηχτερὴ ὀμίχλη ποῦ φουνῶνει
Κι' ἀρχίζουνε τὰ μάτια μας νὰ ξεχωρίζουν πέρα
Τὰ πρᾶγματα ποῦ τᾶκρυσεν ἡ καταχνιά, τὸ ἴδιο
Τὰ μάτια μου τρυπούσανε τὸ πηχτομῦρο ἀγέρι
Καὶ πῶς ἐζύγωνε κοντὰ στὸν ὄχτο λίγο, λίγο,
'Ἡ πλάνη μὲ παρτάγει γιὰ νὰ μὲ πιάσει ὁ τρόμος.
Γιὰτι ὅπως μὲς τὸ στρογγυλὸ τὸν τοῖχο ποῦ τὸν ζῶνει
Μὲ πύργους στεφανώνεται τριγύρω ὁ Μοντερμῶνης,
Στὸν ὄχτο γύρω ποῦ ἦτανε τοῦ πηγαδιοῦ ἡ περσοῦλα.
Σὰν πύργοι εἰδῶ φαντάζαν κ' οἱ γίγαντες ποῦ ἀκόμη
Στὸν οὐρανὸν ὅταν βροντᾶνε ὁ Δίας τοὺς φοβερίζου,
Καὶ βλέποντας ξεχώρισα μισοῦ τὸ πρόσωπό του
Τοῦ ὄμου καὶ τὰ στήθια του κ' ἀπ' τὴ πλατιὰ κοιλιὰ του
Μεγὰλο μέρος καὶ τὰ δυὸ τὰ χέρια κρεμασμένα

Εἰς τὰ πλευρά. Σὰν ἔπαυε τὴν τέχνην τῆς ἡ φύση
Νὰ κάνει τέτοια τέρατα θερρῶ πῶς εἶχε δίκην
Τὶ πῆρε ἀπὸ τὸν Ἄρη αὐτοῦ τοῦ φοβεροῦ στρατιῶτες
Κι ἂν κάνει ἀκόμη ἐλεφαντες καὶ φῆλαινας, γιὰ κείνους
Ποῦ βλέπουνε τὰ πρᾶγματα μὲ μάτι γυμνασμένο
Ποῦ γνωστικὰ τὴν κρίνουνε καὶ δίκαια γιὰτι δπου
'Ο νοῦς μαζῇ ἐνώνεται μὲ τὴν κακοδοξίαν,
Καὶ μὲ τὴ δύναμιν, φραγμὸν κινέστε δὲν ἀξίζει.
Μακρὸν, πλατὺ τὸ πρόσωπον ἐκείνου μοῦ φαινόταν
'Ὅσᾶν τὴν κοκκουνάρα αὐτῆ τοῦ Ἄη Πέτρον μὲ τὴ
[Ρώμη.

Κι' ὁ σκελετὸς ἀνάλογος εἰς τέτοια μεγὰλτη.
Γιὰτι ἀπ' τὸν ὄχτο ποῦ ἦτανε περζωμὰ καὶ κρούει
'Ἀπὸ τὴ μέση τὸ μισὸ τὸ σῶμα ὡς τὰ ποδιάρια,
Μεγὰλο μέρος ἄφινε νὰ βγαίνει ἀπ' ὄσω, τόπο
Ποῦ καύχημα θὰ τᾶχανε τρεῖς Φοῖβοι ἂν μποροῦσαν
Νὰ μετρηθοῦν εἰς τὸ ψῆλωμα. Γιὰτι ἐγὼ μετροῦσα
Τριάντα πηθαμῆς γερὲς ἀρχίζοντας 'πὸ κάτω
'Ὡς κεί ὅπου κομπόνουνε οἱ ἀνθρώποι τὸν μαυνῶα.
Μὲ τᾶγριο στόμα ὁ γίγαντες ἀσχίλητε νὰ σκούζει :
Ραφέλ μαζ' ἀμὲν τζαμπὶ ἄλμυ, τί δὲν μποροῦσε
Νὰ βγάλει καὶ γλυύτερους ψηλοὺς αὐτὸ τὸ τέρας.
Καὶ λέει ὁ Δάσκαλος σκῆτόν : Ψυχὴ κουτῆ, δὲν ἔχεις
Τὴ σάλπιγγα γιὰ νὰ μπορεῖς μαυτῆ νὰ ξεθυμαίνεις
Σὰν ὁ θυμὸς ἢ ἄλλο τι εἰς κυριεῖαι πάθος ;
Γιὰ εἰς λαίμῳ σου ζήτησε καὶ τὸ λουρὶ θεῖ ἰσθρῆς
Ποῦ ἡ σάλπιγγά σου κρέμεται, ψυχὴ ἐμπαρμένη
Καὶ λέει εἰς μένα ὁ Δάσκαλος : Ἦρθε εἰς μονᾶχος,
Εἶνε ὁ Νεβρώδ ἀπ' τὴν ἑσθὴλ ποῦ γιὰ τὸ φαλιζιμὸ του

εθνική συνείδηση ; — Νά στηλιτεύουμε τὰ κακά.

Με ἀγάπη, με εὐλάβεια, με πίστη γιὰ τὸ μελ-
λάμενο μεγαλεῖο τοῦ λαοῦ μας, ποῦ ἀφτουνοῦ εἶμα-
στε ἀχώριστα μέρη, ἄς τοῦ δείχνουμε τὰ σφάλματά
του, τὸ βάραθρο ὅπου τὸν ὀδηγεῖ ἡ βασιλεία τῆς
σημερινῆς διαφθορᾶς, καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀναρχίας,
ἄς τοῦ ξεσκεπάζουμε καθε ἐγκλημα, καθε ψίμα ἐκεί-
νων, ποῦ γιὰ κακὴ του τύχη τὸν κυβερνοῦν ἀπὸ
τᾶλλο μέρος με τὴ γλῶσσα του ποῦ πρέπει νὰ τὴν
ἀγαπήσει, καὶ ποῦ θὰ τὴν ἀγαπήσει, ἄς τοῦ φανε-
ρόνουμε τὲς ἀλήθειες γυμνῆς, ἄς τὸν παιδαγωγοῦμε,
ἄς τὸν μορφώσουμε τρεῖς ἐπιστῆμες καὶ στὰ κοινω-
νικά καθήκοντα, καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύσκολο
δὲν εἶνε, ὁ λαὸς μας, ἔχοντας τότες συνείδηση τῆς
δυνάμεώς του, νὰ ξεχωρίσει τοὺς λίγους ἐκείνους,
ποῦ ἔχουν ὄχι μόνον ἀνώτερη μόρφωση μὰ καὶ αἰσθη-
ματα ἀγνὰ καὶ νοῦ καθάριο, αὐτοὺς νὰ κηρύξει δια-
λεχτοῦς του, αὐτοὺς νὰ στησει διοικητῆς τῆς Ἑλ-
ληνικῆς πολιτείας, καὶ οἱ λίγοι τοῦτοι οἱ ἐνάρετοι
καὶ οἱ ἀμόλεπτοι, με τὴ βοήθειά του, θὰ πιτύχουν
νὰ ἰθικοποιήσουν τὴν τάξην ἐκείνων, ποῦ ἡ τύχη
τῆς ἔδωκε προ-ὄμια ὅσα δὲν ἔχουν οἱ πολλοί, καὶ
τότες ὁ Ἑλληνισμὸς θά'νε ὅλος πολιτισμένος.

Σ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ δημοσιογραφία θά'νε ἕξι-
α τοῦ προορισμοῦ τῆς. Σ' αὐτὸν τὸν τρόπο θά'μαστε οἱ
προφῆτες τῆς παλιγγενεσίας· προφῆτες, σὺν τοὺς
παλῆους Ἰουδαίους, ἀγροικοὶ καὶ στηλιτευτῆς, μὰ
χρειαστοὶ σήμερα μάλιστα ὅταν στὸν τόπο μας ἀρ-
χίζει νὰ βγαίνει πρόσωπο ἡ τυραννία καὶ ἡ ἀπολυ-
ταρχία, ποῦ τόπο δολερὰ μὰς σιμώνει ὥστε δὲν τὴ
καταλαβαίνουμε νὰρχεται ἂν δὲν ἀγρυπνοῦμε, γιὰ τὴν
φορεῖ τὸ προσωπεῖο ἐθνοσωστῆς μεταρρυθμίσεως. Τὰ
πρῶτα βήματα ἐγίνθησαν : — ὁ στρατὸς παραδόθηκε
στὰ χέρια τῆς δυναστείας, καὶ ἀνοίχτηκε ἡ ἐκλογικὴ
περιφέρεια (ἐνῶ ἔπρεπε νὰ γένει τὸ ἐναντίον) γιὰ νὰ
συστηθοῦν τοπικοὶ τυραννισκοί, ποῦ θά'νε δύσκολο καὶ
ἀγαθοὶ ἄνθρωποι ἂν φανῶν νὰ τοὺς ξεθρονίσουν. — Καὶ
ὅτι οἱ φόβοι μου δὲν εἶνε ἀβάσιμοι, μὰς τὸ ἀποδείχνει
ἀρκετὰ ἡ Κέρκυρα, τὸ πλεῖστον πολιτισμένο μέρος τῆς
Ἑλλάδος μας, ὅπου ἡ μεγάλη περιφέρεια δὲν εἶχε
καταργηθεῖ, ἀφόντις ὁ Τρικούρης τὴν εἶχε πρωτοσυ-
στήσει, καὶ ὅπου μίαν μεγάλη μειονοψηφία μένει ἀδι-
κως χωρὶς ἀντιπροσωπεία. Ἡ τωρινὴ ὅμως κατὰ-

σταση τῆς Κερκυραϊκῆς κοινωνίας, ποῦ σὶ κατοπινα
γράμματά μου θὰ σὰς τὴν παραστήσω, παραβά-
λοντάς τὴν με τὴν κατάστασίν τῆς σ' ἄλλες ἐποχάς,
θὰ μὰς κάμει νὰ ἰδοῦμε πόση βλάβη ἔφερε στὴν κοι-
νωνικὴ πρόοδο ἡ βασιλεία τῆς τυραννίας.

Ἄς μὴν ἀπατιέται κανένας· ἡ αἰτία τῆς ἐσω-
τερικῆς ἀναρχίας δὲν εἶνε τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμά
μας, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ποῦ τὸ καταπατοῦν· ποῦ πα-
ρέχοντας χάρες ἀσυγχώρητες καὶ παράνομες νοθεύ-
ουν τὸ εθνικὸ φρόνημα, μακραίνοντας ἔτσι τὲς κακῆς
ἡμέρες τῆς πατρίδας μας, καὶ γενόμενοι οἱ ἀληθι-
νοὶ αἴτιοι καθε ἐθνικῆς συμφορᾶς. Δὲ θὰ διορθώ-
σουμε τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνία χτυπώντας τὸ πολί-
τευμα, ἀλλὰ ἀκολουθώντας τὴν πατριωτικὴν ἐνέρ-
για ποῦ ἐπερίγραψα, ἀλλὰ θερμαίνοντας ἀκατά-
παυτα τὸν πατριωτισμὸ τοῦ λαοῦ μας, δυναμώνον-
τας τὴν πίστη του στὴν παλιγγενεσία, καὶ θά'μαστε
ἔτσι οἱ πρόγονοι κόσμου δοξασμένου, οἱ πρόδρομοι
τοῦ ἀνθρώπου ἡ τῶν ἀνθρώπων ποῦ θὰ γένουν οἱ
ἥρωες λυτρωτῆς καὶ καθαρτῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποῦ
θὰ γνωρίζουν ὅλους τοὺς καημούς, ὅλα τὰ πάθη,
ὅλα τὰ κακά τῆς φυλῆς, ποῦ θὰ ξεχωρίζουν τὲς ἀρ-
ρώστιας τῆς, καὶ θὰ χτυποῦν ὅπου πρέπει. Πρόδρο-
μοὺς ἴσως εἶδε ἡ Ἑλλάδα, τὸν ἄνθρωπο ποῦ τῆς
χρειαζέται ἀκόμα. Ἀλλὰ θάρθει. Καὶ ἂν θέλομε
ἔχουμε πρόχειρη μίαν ἀναλογία στὸ γλωσσικὸ ζή-
τημα.

Τὸ ἔθνος ἐπλανιότου στὸ ψίμα, ἐλάτρευε τὸ εἰ-
δωλο τῆς καθαρεύουσας, μόνον ὅτι ἀπὸ καιρὸ σὶ καιρὸ
ἐφαινότου ἕνας ἄνθρωπος, ποῦ ὀρμήνευε τοὺς ὁμοίους
του νὰ παραιτήσουν τὴν πλάνην· καὶ συχὰ ὁ ἄν-
θρωπος ἦταν ἀνώτερος, ἐλεγότου Βηλαρᾶς, ἐλε-
γότου Σολωμός, ἐλεγότου Βαλαωρίτης, Πολυλάς,
Λασκαράτος· καὶ ὅταν ἦρθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρό-
νου αἰγένετο ἄνθρωπος ὀνόματι Ἰωάννης· καὶ νὰ
ὅ, τι ἐκείνοι οἱ σοφοὶ καὶ τεχνίτες δὲν εἶχαν πιτύχει,
τοῦτος τὸ κατὰφερε· ἀνοίξαν τὰ μάτια τῆς Ρωμηο-
σύνης, καὶ σήμερα οἱ δημοτικιστῆς ποῦ γράφουν περ-
νοῦν τὴν ἑκατοντάδα, εἶνε οἱ διαλεκτότεροι τῶν Ἑλ-
λῆνων, καὶ αὔριο θά'νε περισσότεροι, καὶ σὶ λίγα χρό-
νια, ζαναλέγω, οἱ Ἕλληνες ὅλοι θά'νε δημοτικι-
στῆς.

Δὲ μπορεῖ νὰ γένει τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴν Ἑλλη-

νικὴ κοινωνία ; — Πρέπει νὰ τὸ πιστέψουμε· καὶ
πόσο μίαν τέτοια πίστη ὠφελεῖ ἕνα ἔθνος, μὰς τὸ δεί-
χνει ἡ ἱστορία τῶν Ἰουδαίων. — Ὁ πολὺπαθος ἐκεῖ-
νος λαὸς, ποῦ δὲν εἶχε τὴ λαμπράδα καὶ τὸ μεγαλεῖο
τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶνε τὸ στόχαστρο τοῦ ἀρχαίου
κόσμου. Οἱ Αἰγύπτιοι τὸν πολεμοῦν, ὁ Ναβουχοδο-
νόσορας τὸν μεταφυτεύει στὴ Βαβυλῶνα, οἱ Πέρσες
τὸν καταδυναστεύουν, ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ὑποτάζει,
καὶ τέλος ὁ Τίτος τὸν σκορπίζει σ' ὅλην τὴν Οἰκου-
μένη. Μὰ ἡ Μεσιανικὴ ἰδέα δὲν τὸν ἀφίνει νὰ χαθεῖ.
Σκλαβωμένος ἢ σκορπισμένος ἐλπίζει· περιμένει τὸν
ἄνθρωπο ποῦ θὰ τὸν ὀδηγήσει στὴ γῆ τῆς Ἐπαγ-
γαλίας, ποῦ θὰ τοῦ ὑποτάξει τοὺς ὀχτροὺς του. Στὴ
Βαβυλῶνα οἱ προφῆτες φωνάζουν : « Ἐρχεται » στὴν
Ἱερουσαλήμ, τὲς ἡμέρες τῆς ἀτυχίας τὸν ὀρμήνευαν
νὰ μὴ ἀπελπίζεται, καὶ σκλαβωμένος πολλές φορές
πρὶν, γεννάει τοὺς Μακκαβαίους, καὶ ἀλυσσοδεμένος
ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους χαρίζει στὴν ἀνθρωπότητα τὸν
Ἰησοῦ, τὸ σταυρωμένο προφῆτη, ποῦ ἀπλώνει τὴ
Ἰουδαϊκὴ θρησκεία σ' ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον.
Καὶ σήμερα ἐνωμένον τὸν κρατεῖ ἡ Μεσιανικὴ ἰδέα,
περσότερο παρὰ ἡ θρησκεία, ἡ ἐλπίδα πὼς θ' ἀνα-
στηθεῖ μίαν ἡμέρα ὁ Ἰουδαϊκὸς ἔθνομός, καὶ με τὴν
ἐλπίδα τούτην οἱ Ἰουδαῖοι προκόβουν στὲς τέχνες
καὶ στὲς ἐπιστῆμες, συναζοῦν τὸ χρυσάφι τοῦ κόσμου,
παλεύουν με τοὺς ἄλλους λαοὺς γιὰ τὰ πρωτεῖα στὸν
πολιτισμὸ. Ἄς μείνει ἐδῶ ἀνεξέταχτο ἂν γιὰ ὠφέ-
λεια ἢ γιὰ ζημία τῶν ἄλλων.

Ὁ Ἑλληνισμὸς εἶνε Μεσιανιστῆς· πιστεύει πὼς ἡ
Ἑλληνικὴ φυλὴ εἶνε ἀπ' ὅλους ἡ διαλεκτότερη, κα-
πὼς τιμωριέται μόνον γιὰ τὰ σφάλματά τῆς, ἀλλὰ
πὼς στὸ τέλος θὰ νικήσει ὅλους τοὺς ὀχτροὺς τῆς,
καὶ θὰ ξεπερνάσει ὅλα τὰ ἔθνη στὸν πολιτισμὸ. Με
τὲς χάρες τότες τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης θὰ
κυριαρχήσει πάλι στὴν οἰκουμένη. Ὅταν τὸ Βυζάν-
τιο χάνεται, οἱ ἄγριες εἰκόνες κλαῖν, καὶ ὁ λαϊκὸς
ποιητῆς τὲς παρηγορεῖ : —

Σώπασε, Κυρὰ Δέσποινα, καὶ σεις κόνες μὴν κλαῖτε·
Πάλι με χρόνια με καιρούς, πάλι δικὰ σὰς εἶνε.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πιστεύει πὼς θὲ νάρθει
ἐκείνη ἡ μεγάλη μέρα, πὼς ἴσως εἶνε σιμά· ἀλλὰ
γιὰ τοῦτο πρέπει νὰ πιστεύει κα' ὅλας πὼς θὰ μὰς
γεννηθοῦν οἱ μεγάλοι στρατηλάτες ποῦ θὰ χτυπήσουν
τὰ σκέρια τῶν Τούρκων καὶ τῶν βουφύλων τοὺς τῶν
Βουλγάρων, οἱ μεγάλοι διπλωμάτες ποῦ θὰ κατα-

Μιὰ μόνη γλῶσσα σὺν καὶ πρὶν στὸν κόσμον δὲν μιλιέται,
Στὸ βρόντο θὰ μιλούσαμε μαζὴ του κα' ἔρξαι τον.
Γι' αὐτὸν ἀκατανόητη τοῦ εἶναι κάθε γλῶσσα
Πὼς εἶναι ἀκατανόητη στοὺς ἄλλους ἢ λαλιὸ του.
Ἐφύγαμε καὶ στρέφοντας ζερβιά μεγάλο δρόμο
Ἐκίμαμε κα' ἐσφάξαμε τὸν ἄλλον κατόπι,
Σἀπόσταση μίσε σαῖτίας, πιδ φοβερὸν καὶ ἄγριον.
Ποῖός μὰστορας τὸν ἔδετε δὲν ἔβρω μὰ ἕνα χέρι
Τὼχε δεμένο ἀπὸ μπροστὰ καὶ τὸ δεξὶ ἀπὸ πίσω
Μὲ μίαν ἀλυσίδα ποῦ εἶχε τον ἀπ' τὸ λαϊκὸν πιασμένον
Καὶ τὸ κορμὶ ποῦ φάν'σσε πέντε φορές ζωσμένο.
Ἐτούτος ὁ περήφανος ἐτόλμησε, μού εἶπε
Ὁ Δάσκαλος, νὰ μετρηθεῖ με τὸν μέγανον Δία
Καὶ τώρα νὰ τὶ κέρδισε. Ἐφιάλητὸν ὀνὸ λένε
Καὶ εἶχε κατορθώματα μεγάλα κάμει τότες
Ποῦ φοβηθήκανε οἱ θεοὶ τοὺς γίγαντας καὶ τώρα
Τὰ χέρια του ποῦ σηκώσε δὲν τὰ σαλεύει πιά.
Κι' ἐγὼ τοῦ εἶπα, Δάσκαλε, πολὺ θὰ πιθυμοῦσα,
Νὰ ἰδῶ μὲτὰ τὰ μάτια μου τὸ τριμεγάλον σῶμα
Τοῦ Βριάραω καὶ μὰπάντησε : Ὡθ ἰδοῦμε τὸν Ἄνταϊον
Ἐδῶ κοντὰ κα' αὐτὸς μιλάει κα' εἶνε λυμένος, κείνος
Μὲς τὸ βυθὸν κάθε κακοῦ θὲ νὰ μὰς κατεβάσει.
Αὐτὸν ποῦ λὲς γιὰ νᾶβλεπε, πολὺ μακρὰ τὸν ἔχουν
Μὰ εἶναι ἀπαράλλαχτος στὸ σῶμα σὺν καὶ τούτον.
Κι' εἶσαι δεμένος, μοναχὰ πιδ ἄγριος στὴ θωριά του.
Ποτὲ σσιμαὸς δὲν τράνταξε πιδ δυνατὰ ἕναν πύργον
Σὺν πὼς ὁ Ἐφιάλητὸς σείστηκε σὺν ἄκουσεν αὐτὰ.
Ποτὲ μὲ δὲ φοβήθηκα τὸ θάνατο σὺν τότε
Κι' ὁ τρόμος θὰ με σκότωνε στὰ σίγουρα ἂν δὲν εἶχα
Ἰδεῖ ποῦ αὐτὸν ἀτάλευτον κρατῶσαν τὴ δεσμά.
Εἰς τὸν Ἄνταϊο ἐφτάσαμε πηγαίνοντας ποῦ βγαίνει
Ἄπ' τὴ σπηλιὰ τὸ σῶμα του μεγάλες πέντε πῆχες

Καὶ χῶρια τὸ κεφάλι του. Ὁ Δάσκαλος μου τοῦπε :
Ὡ ! σὺ ποῦ εἶς τὴν τυχερὴ κοιλιάδα ποῦ τὴν ὄξα
Τῆς νίκης κληρονομήσε ὁ Σκιπίων σὺν εἶχε ὁ Ἄντιδας
Τὴ μάχη χάσει κα' ἐφυγε με τὰ στρατεύματά του.
Καὶ μίαν χιλιάδα λεονταριῶν γιὰ λάφυρα εἶχε πάρει
Προτῆτερα Ποῦ ἂν ἦσους μετὰ τὴν μεγάλην μάχην
Τῶν ἀδερφῶν σου, ὅπως λένε θὰ εἶχανε νικήσει
Οἱ γιοὶ τῆς γῆς. Μὴ βαρεθεῖς ἐμὰς νὰ κατεβάσει
Στὸ βάθος ποῦ τὸν Κωκυτὸν ἢ παγωνιὰ τὸν πῆξει
Γιὰ νὰ μὴ πᾶμε στὸν Τιτιῶν καὶ οὔτε στὸν Τυφῶνα.
Μπορεῖ νὰ δώσει ὅ, τι ποθοῦν ἐδῶ αὐτὸς ποῦ βλέπει.
Σκύψε λοιπὸν καὶ πάρε με καὶ μὴ στραβομουτριάσεις
Κι' ἀκόμη αὐτὸς μπορεῖ ψηλά στὸν κόσμον νὰ βροῖσει
Τὴ φήμη σου τὶ ζωντανὸς ἐδῶ ναι καὶ θὰ ζήσει
Πολὺν καιρὸν ἂν πρόωρα δὲν τὸν καλέσει ἡ χάρη.
Ἄμείσως τότε ἀπλωσεν ὁ γίγαντας τὰ χέρια
Ποῦ ὁ Ἡρακλῆς δοκίμασε τὴ δυνατὴ σφιχιά τους,
Καὶ τὸν Βρυγίλιον ἄρπαξε κα' εἶναι ὁ Ὀδηγὸς σὲ μένα :
Ἐδῶ κοντὰ μου ζύγωσε γιὰ νὰ σὲ πιάσω, κα' ἔτσι
Ἐγὼ κα' αὐτὸ γινῆκαμε ἕνα δέμα ἀγκαλιασμένοι.
Ἐὰν κανένας στίκεται καὶ βλέπει καὶ ποῦ γένει
Ἡ Κερσίοντα καὶ θαρρεῖ ποῦ κλίνοντας θὰ πῆσει,
Ὅταν περάσει σὺννεφο κανένα στὴν κορφή τῆς,
Ἐσεῖ ἔβλεπα με τρόμο μου καὶ τὸν Ἄνταϊο νὰ σκύβη
Καὶ τέτοιος τρόμος μείπιασε τὴν ὄρα αὐτὴ ποῦ κάλλιο
Πολὺ μακρὰ νὰ ἤμωνα κα' εἰς ἄλλο δρόμο πέρα.
Μὰ μαλακὰ καὶ ἦσугα στὸ βάθος μὰς ποδένει
Ὅπου τὸν Ἰουδα τυραννάει μὰζὺ με τὸν Ἐωσφόρο
Καὶ δίχως οὔτε μίαν στιγμὴ νὰ μείνη ἐκεῖ σκυφτὸς
Σὺν τὸ κατάρτι ἐβρέθηκε τοῦ καραβιοῦ ὀρθός.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΗΜΑΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΙ

Α'.

Εἶναι οἱ πρῶτες μέρες τοῦ Δεκεμβρίου, κοντὰ στὴ
Γιουρανβίλλη. Ὁ στρατὸς ἀνεβαίνει τὴν ἀπότομη
ράχην τοῦ βουνοῦ σὰ σκάλα καὶ πατεῖ πάνω στὸ
χιόνι, ποῦ ἀντηχάει σὰ μέταλλο κα' ἀστράφτει σὰ
διαμαντόσκοψη. Ἐκεῖ μακρὰ φαίνεται ἕνα δάσος
ἀπὸ σημιδες κα' ἀπὸ ἔλατα ντυμένο δλόασπρα. Στὸ
προσκῆνιο, κάτω στὸ ριζοβούνη ὡς τὰ γόνατα στὸ
χιόνι τὸ πεζικὸ κρύβεται μετὰ λακκάματα τῆς
γῆς. Τὸ ἱππικὸν στριμώνεται πίσω ἀπὸ τοὺς τοίχους
ἐνὸς ὑποστατικοῦ, σὺν πίσω ἀπὸ πρόωγμα.
Οἱ ἀξιωματικοὶ ψάχνουν με τὸ βλέμμα τὸν ὀρι-
ζοντα. Ἀκούεται χλαλοή, μὰ δὲ φαίνεται τίποτα.
— Πάντα τὸ ἴδιο, μουρμουρίζει θυμωμένα ἕνας

πέσουν τὰ Ἑρωπαϊκὰ κράτη, στὸ δίκην μας, οἱ μεγάλοι κυβερνήτες ποὺ θὰ μᾶς καταστήσουν ἀξιούς τῆς μοίρας μας, ζήτους νὰ ξαναποχτήσουμε ὅλους τοὺς Ἑλληνικούς τόπους καὶ τὴν Πόλιν. Ὅλα τούτα φαίνονται ὀνειράτα· ἀλλὰ εἶνε ὀνειράτα λαμπρὰ, ποὺ δίνουν ἀνεπιτόνη, ποὺ κύνουν τὰ μάτις νὰ δακρῶζουν, κ' ἔξ μὴ ξέρουσε πότε θ' ἀληθεύουν. Ἐνν μέρους ὅμως τῆς μεγάλης ιδέας τοῦ Ἑλληνικοῦ Μεσαιωνισμοῦ, ἡ κοινωνικὴ παλιγγενεσία, δὲν πρέπει νὰ μᾶς φαίνεται τόσο δυσκολόπρακτον γι' ἀρτὴν ἔχομε χρεὺς ν' ἀγωνιστοῦμε τώρα, καὶ θύμαστε οἱ πρόδρομοι τοῦ μεγάλου ἀνθρώπου, ποὺ θὰ ρίξει ἀπὸ τὸ θρόνον τῆς τὴν καταλύτρα ψευτιά καὶ τὴν πολιτικὴ ἀτιμία. Πρέπει νὰ ἐργαστοῦμε, μὲ ἀνταπάρνηση, μὲ φιλοπατρία, μὲ ζῆλο.

Ἡ Μεσαιωνικὴ ιδέα εἶνε μέρος τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, δὲν εἶνε ἐλπίδα μόνον, εἶνε λαϊκὴ θρησκεία. Καὶ τόνειρο ποὺ τῆραψε ὁ πόνος τῆς τιλαβίας, τὰ δεινὰ τοῦ μαρτυρίου, δὲ μπορεῖ νὰ γένει καπνὸς σὲ λίγες μέρες, ἢ σὲ λίγα χρόνια, ὅπως μερικοὶ τὸ κηρύττουν. Ἄν πᾶμε ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον χειρότερα, τόσο μεγαλύτερες πρέπει νᾶνε οἱ ἐλπίδες μας, τόσο θερμότερα πρέπει νὰ πιστεύουμε πῶς ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς — κ' ἔχει γερὰ στοιχεῖα — θὰ βραβεῖται τὰ ἐλευθέρια του χάρις, καὶ σὲ μιά του προσπάθεια ἀσυνείθιστη θὰ βγάλει τὸ διαρθωτὴ, ποὺ προσμένουμε.

Πρῶτα ἔρχονται οἱ Προφῆτες καὶ οἱ Πρόδρομοι, στὸ τέλος ὁ λόγος γίνεται σάρκα.

Λικός σας
Θ.

ΒΑΙΑΙΚΟΣ ὙΜΝΟΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ
(Ἑρβ. 1, 115).

Τὴν ὥραν ὄψη τῶν θεῶν
Τῆ λαμπρῆ φωτίζοντας,
Στουθρανοῦ τὰ πλάγια σηκώθηκε
Τοῦ Βάρουνα καὶ τοῦ Μίτρα 1) τὸ μάτι.

Ὁ φωιοχότης, ποῦ, προῆ
Σ' ὄ,υ ζεῖ χαρίζοντας,
Τὲς θεμεῖς ἀχιτίδες του ἀνάροξε
Στὸν ἄερα, στέλς σιροῖς: σιὰ γαλάζια,

Ἀκολουθαίει τὴν Ἀύγην
Στὰ σιμά, τῆ εὐδινῆ,

λοχαγὸς καὶ νὰ δῆτε ποῦ θὰ περάσουμε κι' αὐτὴ τῆ μέρα εἶται χάρπτοντας μῦγες.

Τὴν ἴδια στιγμή ἀκούεται ἓνα σφύριγμα, εἴπειτα καὶ δεύτερο. Δύο μπόμπες πέρανε ἑκατὸ βήματα μακριὰ ἀπὸ τίς πρώτες γραμμές τοῦ πεζικοῦ. Μερικοὶ στρατιώτες ποὺ εἶχαν ἀνασηκωθῆ, ξαναπέφτουνε πάνω στὴν κοιλιά τους. Καὶ γίνεται μιὰ σιγαλιά, ποὺ δὲν ἀκούεται τὸ παρακίκο.

Οἱ δραγόνοι, ἀπὸ τὴν αὐγὴ στὸ πόδι, συνμιλάνε λογαριάζοντας τὴν ἐπιτυχία μιᾶς καλῆς μάχης ποὺ σοῦ ἀνάθει τὸ αἷμα.

— «Ἄκουσε, Ρενάρδε, λέει ὁ συνταγματάρχης στὸ σημαιοφόρο του, θέλεις νὰ δῆς ἀληθινὰ παλληκάρια; Κοίταξε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, ποὺ εἶναι καρφωμένοι στὴ θέση τους μὲ παθητικὴν ὑπακοή καὶ περιμένουνε ποῦ πᾶνε καὶ τοὺς πέρνουνε γιὰ νὰ τοὺς στείλουνε στὸ θάνατο. Χωρικοί, ποὺ περπατοῦνε μπρῶς, χωρὶς νὰ ρωτήσουνε τὸ γιατί. Εἴρουνε πῶς πᾶνε γιὰ τὴν πατρίδα· τοὺς εἶπανε πῶς πρέπει νὰ προχωρήσουνε καὶ προχωροῦν.

»Πότε μὲς στὴ λάσπη, πότε μὲς στὸ χιόνι, κι' ὅμως ποτὲ δὲν παραπονοῦνται· δίχως τροφή, δίχως κατοικία, προχωροῦνε πάντα, μόνο καὶ μόνο γιὰ τὴν πατρίδα!

Σὰν ὁ νῦς τὴν κόρη ποῦ ἀγάπησε,
Καὶ στοὺς τόπους τῶν ἀνθρώπων πηγαίνει,

Ὅπου λατρεύουν τοὺς θεοὺς
Καὶ τὰ βώδια στάλαιτρα
Γιὰ καλὸ τους ζέφουνε καλόκαρδοι.
Κ' ἔχουν ἔτιμα τὰ δεινὰ τοῦ φωσιτήρα

Τὴν τρίχα κίτρινη ξανθὰ,
Παινετὰ, χρυσόβολα
Πιλαλοῦν τὸν Ἥλιο δοξάζοντας,
Κι' ὡς τοῦ θόλου τὲς κορφὲς ἀνεβαίνουν.

Κάνουν τὸ γέρο τουθρανοῦ
Καὶ τῆς γῆς μονόμερα.
Κ' ἔχει κι' ὅλας τούτῃ τῆ δύναμη
Ὁ φωσιτήρας, τῆ μεγάλης θεοσύνης:

Ὅλο τὸ διάχυτο τὸ φῶς,
Σὰ σταθεῖ στοῦ δρόμου του
Τὰ ψηλά, συνάξει, καὶ ἔλλογα
Σὰν ξεξέψει, τὸ σκουτὶ τῆς ἡ νύχτα

Ρίχνει κητάμαυρο παντοῦ.
Πιζόνοντας τοῦ Βάρουνα
Καὶ τοῦ Μίτρα τότες τὸ πρόσωπο,
Μέσα μταίνει στοῦθρανοῦ τὲς ἀγκάλες.

Πότε εἶνε ἡ λάμψη του θαμπῆ
Πότε φέγγει ἀταίριαστα
Τὰ ξανθὰ φαριὰ του τὰμάξι του
Σέρνονε. Βγαίνει, ὦ θεοί, τὸ δισκάρι

Τοῦ φωτοδότη βασιληᾶ.
Ἄπὸ κάθε ντροπιασμα,
Κι' ἀπὸ πᾶσα ἀνάγκη φυλάχτε μας,
Καὶ χαρίστε σ' ἐμᾶς πλούσια τὰ ἐλέη.

K. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

1) Οἱ δύο θεοὶ εἶνε οἱ ρυθμιστὰς τῆς κοσμικῆς ἀρμονίας. Ὁ πρῶτος βασιλεύει τῆ νύχτα, ὁ δεύτερος τὴν ἡμέραν. Πολλὲς φορὲς οἱ Βαυδικοὶ ὕμνοι τοὺς ψάλλουν, ὅπως εἶδω ἀνταμωμένους· τὸ μάτι τους εἶναι ὁ Ἥλιος.

Στὸ Μεζικό, ὅταν κανεὶς ἔχει στὸ σπῆτι του κάμαρες γιὰ νοίκισμα, κρεμνὰ στὸ παράθυρο μιὰ ἐφημερίδα. Ἄν τὸ πάρουνε μυρουδιά οἱ ἐφημερίδες μας, μποροῦνε νὰ στείλουνε μερικὰ φορτώματα φύλλα, ἀπὸ κείνα ποὺ τοὺς περισσεύουνε ἀπὸ τὴν ἀπρώτη κυκλοφορία. Ἐμπρῶς, κ. κ. Ἐσπερινοὶ καὶ Σια.

»Οἱ πολεμιστὰδες αὐτοὶ χάνονται πάνω στὸ πεδίο τῆς μάχης, στοὺς δρόμους, στὰ νοσοκομεῖα, κι' ὅμως προχωροῦνε πάντα ἀκολουθώντας τὴ σημαία τους.

»Γενναῖοι παλληκάρδες! λεθιέντηδες ἀγνωστοὶ κι' ἄσημοι γι' αὐτοὺς μῆτε δόξες μῆτε τιμὲς, μῆτε ρεκλάμες, μῆτε τίποτα· μιὰ μολυβένια σφαῖρα στὸ πλευρὸ κι' ἓνα δυὸ φτυαριὲς χῶμα· αὐτὸ εἶν' ὅλο!».

Ὡς τόσο τὰ σφύριγμα ξαναρχίζουν, καὶ καταπῶδι τους οἱ πυροβολισμοὶ· οἱ ὀβίδες ζεσπᾶνε πάνω ἀπὸ τὸ ὑποστατικό.

Τὸ πυροβολικὸ ἀνεβάνει τὸν ἀνήφορο τοῦ λόφου μὲ ροθερὸ καλπασμὸ· καθὼς ἔφταζε στὴν κορφὴ, μὲ μιὰ γρήγορη μεταβολή, μπαίνει σὲ παράταξη κατάντικρυ στὰ ἔλατα καὶ μπομπαρδίζει τὸ δάσος.

Οἱ ὀβίδες καὶ τὰ μυδράλλια πληθαίνουν καὶ πέφτουνε μὲ μανία, σὰν κάποια καταγιγῆτα φωτιᾶς, ποὺ χαράζει πελώριους κύκλους κοκκινωποὺς, ματωμένους.

Καὶ νῆχης νὰ κίνης μ' ἓναν ἐχθρὸ ποῦ δὲ φαίνεται ποθεν· μακριὰ ἐκεῖ τὰ ἔλατα καὶ οἱ σημάδες ἀκίνητες.

Πίσω ἀπὸ ἓνα φράχτη, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ

ἜΡΓΑ ΚΑΙ ἩΜΕΡΑΙ
Ο ΤΕΧΝΙΤΗΣ

Ἄπὸ τὴν περασμένη Παρασκευὴ τὸ βράδι ποὺ πρωτοπαίχτηκε στὴ Νεάπολιν τὸ δραματικὸ κατασκευάσμα «Καποδίστριας καὶ Μαυρομιχαλαῖοι», ἢ Ἑλληνικὴ σκηνὴ ἀπόχτησε ἓναν ἀληθινὸ καλλιτέχνη, τὸν κ. Πέτρο Λέοντα. Ἰσαμε κείνη τὴ βραδιά ὁ κ. Λέων εἶταν καλὸς θεατρίνος, ἀπὸ τοὺς δυὸ τρεῖς καλοὺς πούχει τὸ Ῥωμαϊκὸ θέατρο, κὶ δὲς φορὲς κὶ ἂ φάνηκε στὴ σκηνή, εἶτε στὴν «Ἀλκίνο», εἶτε στὸ «Κράτος τοῦ Ζόφου», εἶτε στὸν «Προσωπάρχην» εἶτε ὡς Ὀθωνας στὴν «Κατοχή» καὶ στὴν «Ἐξωστὴ», πάντα χερροκροτήθηκε καὶ πάντα ἐχτιμήθηκε ἀπὸ κείνους ποὺ νιώθουν ἀπὸ θέατρο γιὰ φιλοτίμος ἐργάτης ποὺ ἀγωνίζεται μὲ τὴ μελέτη νὰ φτάσει παραπάνου ἀπὸ κεῖ ποῦ τὸν τοποθέτησαν τὰ φυσικὰ του χαρίσματα.

Καὶ τὴν Παρασκευὴ τὸ βράδι τὸ κατάφερε νικησε· καὶ ἡ νίκη του εἶναι νίκη τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς μελέτης ποὺ δὲ βλέπουν ἐμπόδια στὸ δρόμο τους, ποὺ δὲν καταλαβαίνουν κέρμα, ποὺ δὲ νικιοῦνται ἀπὸ τὴν ἀπογοήτευση.

Ὅσο ἀτεχνο καὶ δημοκοπικὸ κὶ ἂν εἶναι τὸ ἔργο, πρέπει νὰ χρωστᾶμε χάρην στὸ συγγραφέα του γιὰτὶ ἐγινε ἀφορμὴ νάποχτήσουμε τὸ Λέοντα· τὸ εἶπαμε, κείνο τὸ βράδι, στὸ πρόσωπο τοῦ Καποδίστρια, φάνηκε ὁ τεχνίτης. Σφύγγουμε λοιπὸν εὐλακρινὰ τὸ χέρι του κ. Ποταμιάνου πού σκάρωσε αὐτὸ τὸ δράμα γιὰ νὰ δώσει στὸ Ῥωμαϊκὸ θέατρο ἓνα Λέοντα—ὄσο κὶ ἂ δὲν ἔχει τὸ ἔργο του τὰ πρόσοντα ἀκόμα καὶ φιλολογικὸν κουταβιοῦ.

Καὶ νὰ ὁ μοναχὸς λόγος ποὺ πρέπει τὸ ἔργο τοῦ κ. Ποταμιάνου νὰ παίζετα· γιὰ νὰ βλέπουμε τὸ Λέοντα· γιὰ νὰ νυνὲ δεῖ ὅλος ὁ κόσμος γιὰ νὰ δεῖ ὅλος ὁ κόσμος τί θὰ πεί ἀληθινὸς τεχνίτης καὶ πῶς ἀποχτιέται ἓνας τίτλος τόσο βαρῦς

Γιὰ νὰ πιτύχει τόσο ὁ κ. Λέων ὡς Καποδίστριας, μελέτησε πολὺ ἐσκυψε μέρωνυχτα στὰ βιβλία, εἰσάξε παντοῦ νὰ βρεῖ τὴ χαρακτηριστικὴ γραμμὴ ποὺ τοῦ χρειαζότανε, ζήτησε νὰ γνωρίσει στὰ καθεκαστὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀγαθοῦ Κυβερνήτη, κ' εἶσι μπόρεσε καὶ μᾶς τὸν ἔδωσε τέλειον· πρῶτα ἔκλεισε στὴν ψυχὴ του τὸ χαραχτήρα τοῦ Καποδίστρια, πρῶτα ἐξῆσε, μπορεῖ νὰ πεί κανεὶς, ὡς Καποδίστριας, κ' ἔπειτα μᾶς παρουσιάστηκε ὡς Καποδίστριας στὴ σκηνή. Νὰ τὸ μεγάλο μυστικὸ· νὰ τί ζητᾶει τὸ θέατρο ἀπὸ τοὺς ἀληθινὸς τεχνίτες.

Τὸ μυστικὸ τῆξερα, μὰ μοῦ τὸ βεβαίωσε τὴν ἄλλη μέρα τῆς παράστασης κὶ ὁ ἴδιος ὁ τεχνίτης. «Μελέτησα, μοῦ εἶπε, ὅσα γραφτήκανε γιὰ τὸν Καποδίστρια καὶ μονάχα σὲ τρεῖς ἀράδες τοῦ Ἰδρωμένου βρήκα ὅ,τι μοῦ χρειαζότανε, τὸν ἀληθινὸ χα

συμμαζεύει τοὺς στρατιώτες του:

— Εἰς γραμμὴν ἤνι φωνάζει, σηκώνοντας πρὸς τὰ πάνω τὸ ξιφὸς του.

Μπαίνει μπροστὰ καὶ χοιμαίει διατάζοντας ἐφοδο κατὰ πάνω στὸ δάσος. Οἱ πυροβολιστοὶ κ' εἰ ἀξιοματικοὶ τοῦ ἱππικοῦ βγαζοῦνε τὰ κασκέ-τα τους: «Γεῖα σας ἦρωες!»

Μὰ ἔστερ' ἀπὸ πενήντα βήματα, τὸ πεζικὸ δὲν ὑπῆρχε· κατακόπηκε, τσακίστηκε, χάθηκε καὶ μόλις γλυτώνει ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμα ποὺ κὶ αὐτὸ ἀναγκάστηκε νὰ ξαναγυρῆ στὸ ὑποστατικό.

Ἐνα τάγμα ζουάβων ξεκινάει. Οἱ ζουάβοι! ἡ νίκη τώρα εἶναι σίγουρη.

— Ἐφ' ὀπλιον λόγην! ἔμπρῳς, ξελαφυγγίζεται ὁ ἀρχηγὸς τους καὶ μ' ἓνα πήδημα, σχίζοντας τ' ἀψηλά χόρτα, χάνονται μέσα στὸ δάσος.

Τὸ πυροβολικὸ δὲ ρίχνει πιά! Γίνεται μιὰ τρομερὴ σιωπὴ! Σὲ λίγο ἀκούεται κάτι τι ἀδιάκριτο, θόρυβος ἀνακατωμένος, φωνὲς ἀγριεσ, ποὺ ὀλονένα μεγαλώνουν, πλησιάζουνε, ζεσπᾶνε. Ἐπιτέλους οἱ ζουάβοι ξαναφαίνονται ἀνάκατα μὲ τοὺς ἐχθροὺς.

Ἡ δοκιμὴ ποὺ γένηκε γιὰ νὰ τοὺς βιάσουνε νὰ δειάσουν τὸ δάσος, δὲν πῆγε μπρῶς, ἀφοῦ βρεθήκανε μπροστὰ σὲ ὀρητικὸν πληθυσμὸν ἀπὸ κρᾶνη καὶ

ραχτηριό του. Από κείνη τη στιγμή τον έκλεισα πιά τον Καποδίστρια στην ψυχή μου και είμουν βέβαιος πως θα μπορούσα να παρουσιάσω καλύτερα όσα όσα σκηνή».

Και παρουσιάστηκε και το Ρωμαϊκό θέατρο άξιζει να τον λογαριάζει στο φτωχό ενεργητικό του τη βραδιά της περασμένης Παρασκευής: τέτιες βραδιές πολύ λιγοστές άπόλαψε ίσαμε σήμερα.

*

Α φρόντιζαν εδώ οι έπίσημοι για Τέχνη, ά δείχνανε δηλ. κάποιο άληθινό διαφέρο γι' αυτήν, κι άν είχαν την κακή συνήθεια νάνταμείδουν το καλό, ό κ. Λέων άπό το περασμένο Σάββατο το πρωί θα ήταν πρωταγωνιστής στο έβασ. Θέατρο. Ονειρα βλέπω! Σά να φρόντιζε ποτέ το μεγαλόπρεπο αυτό χτίριο να γίνει άληθινό άργαστήρι θεατρικού ξαναγεννημού, όπως έπρεπε να ναι ή μοναχή φροντίδα του, όταν έχοντας έναν Οικονόμου τον άφισε να φύγει άπεγοποιημένος και παραδόθηκε στη μουχλιασμένη άγκαλιά του Βλάχου. Τέτιο θέατρο νάθει άπό τέχνη όσο και ή άφεντιά μου άπό Κινέζικα και φροντίζει για την καλύτερή του, όσο κι ό κουρελιάρης Σακουλές για τα κοστύμια του.

Τώρα είναι βέβαιο όχι μόνο πως δε θα τιμήσει ό κ. Λέων το Βασ. θέατρο, μη άκόμα πως δε όν τάποφασίσει ό κ. Βλάχος νάνεβεί κανένα βράδι ίσαμε το θέατρο της «Νεάπολης» νάν τον δει. Έξδν πια κι άν του το σφουρίζουν οι φημερίδες. Γιατί έμεις εδώ, βλέπετε, όσοι έχουμε καμιά θέση έπίσημη, μοναχά τις έφημερίδες άκούμε και μοναχά γι' αυτές δουλεύουμε, κουλουριάζοντας το κορμί μας για να μās παινέψουν και τρέμοντας μη λάχει και μās βρούνε έλαττωματική (συμπάθειο) για τη λέξη) τη δ ρ α σ η μας.

Μά οι έφημερίδες δε βλέπουν ή δε θέλουν να δούν. Κ' είναι το χροσχιτήρα μας κι αυτό. Είμαστε κακοί όχι γιατί λέμε το κακό, (όποιος λέει το κακό είναι κόποτες; άγαθος άθροπος), μη γιατί φεβιόμαστε να ποίμε το καλό. Ζούλια πείστε το, μη είναι κάτι χειρότερο άπό ζούλια: σημάδι της κακι μοιριάς μας κι αυτό: τρέμουμε να ποίμε το καλό, όσο κι άν ταναγνωρίζουμε μέσα μας, γιατί φοβούμαστε μήπως άνιδάζοντας τον άλλο ρήξουμε τον έαυτό μας. Όσοι έχουν άληθινή άξία δε φοβούνται. Μά πόσοι είναι άερογες ατίι; Νά, ένας Ιάλλης λ.χ. κ' ένας Παλαμάς: δε ντροπιάζουνται άνακχηύχοντας τον Ψυχάρη δάσκαλό τους, ενώ ό τελευταίος μουντζιλωτής του χορτικί δεν καταδέχεται ούτε μαθητή του νάν τον πεί.

Γι' αυτό και τα σηχαρίκια που θίκουσε ό κ. Λέων θάτανε μετιημένα: άπό τους συναδέλφους του λιγοστά και μεδισμένα: άπό τον άλλο κόσμο, ίσως και τίποτα. Μά μη τονε νοιάζει: οι λίγοι και διαλεχτοί άναγνωρίσανε την άξία του κ' έχτιμήσανε

μπαγιονέτες.

**

Τώρα είναι ή σειρά του ίππικου: είναι άνάγκη να χτυπήσουν και να φέρουνε σύγχυση στις πρώτες τουλάχιστο γραμμές, για να υπερασπίσουν την όπισθοχώρηση.

Τά άλογα, έξωφρενιασμένα άπό τη μυρωδιά του μπαρουτιού, δεν στέκονται πια στον τόπον τους και δαγκώνουνε σά λυσσασμένα τά γκέμια τους.

—Βήμα τακτικό! διατάζει ό άξιωματικός: άς φυλάζουμε την όρμή μας για τά τελευταία έκατό μέτρα.

Θέαμα έξοχο, να βλέπης τους καθαλαρέους αυτούς να πηγαίνουνε στο θάνατο σάν σε καμιά ύποδοχη ή παρέλαση.

Σε διάστημα έκατό μέτρων άπό τον έχθρό, οι τρουμπέτες σαλπίζουνε την έφοδο. Κάθε ίλη του ίππικου ξεδιπλώνεται τότε και χοιμάει καταπάνω στον έχθρό ή μια πάνω στην άλλη, με τους άναβάτες γυρμένους πάνω στους τραχήλους των άλόγων, με τά πόδια καρφωμένα στα πλευρά τους, με τά λωριά των χαλινών στα δόντια, με τά πιστόλι στίνα χέρι, το σπαθί στάλλο.

την τέχνη του. Ο άληθινός τεχνίτης μοναχά για τους λίγους αυτούς δουλεύει και μοναχά όταν παίρνει το στεφάνι της νίκης άπό τά χέρια τους μπορεί νάν το φορέσει στο μέτωπό του περήφανα.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ Η ΔΕ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

(Άπό το τελευταίο φυλλάδιο των «Παναθηναίων»)

Λυπούμαι που δεν μπορώ να δώσω σωστή άπάντηση στο πρώτο ρώτημά σας. Είμαστε όλοι τέσσερεις Ρωμιοί εδώ πέρα. Αυτο ξενοδόχοι, ένας τεβερνάρης, κ' ή άφεντιά μου. Όστε άπό ίσως πρέπει να μάθω άν ό Ρωμιός διαβάζει σήμερα λιγώτερο παρ' άλλοτες.

Στο δεύτερο ρώτημά σας άπάντησα, είναι τώρα δώδεκα χρόνια. Στο Γαβριηλίδη το «Νέον Πνεύμα» φύλλο της πρώτης του Μαη 1894, τυπώθηκε ένα μου άρθρουδάκι, «Γιατί δε διαβάζει ό Ρωμιός».

Και για να μη σας κουράζω να το γυρεύετε: σας δίνω εδώ μερικές του φράσεις.

«... Το διάβασμα για να γίνεται άπό το λαό δεν πρέπει να χρειάζεται σπουδή και μελέτη. Τι λέω; Μήτε κούραση καμιά δε χρειάζεται. Τά βιβλία πρέπει να θρέφουν το νου του ανθρώπου καθώς ό άέρας που αναπνέει, το φαει που τρώει, το νερό που πίνει. Άκούραστα, και με ήδονή μάλιστα. Για το Ρωμιό το διάβασμα είναι είδος μελέτη... Οι λέξεις, όσο κι άν τις νοιώθει, δεν έντυπώνονται άκούραστα μέσα στο νου του, κι ό νους είναι πολύ ιδιότροπο πρμα. Αυτός την παραμικρή σκλαβιά δεν τη δέχεται... Δεν έννοει ένας δάσκαλος να τον κάμνη να καταπίνη εύκολα κι άκούραστα, πολύ λιγώτερο με γλύκα, λέξεις και φράσεις που δεν τις έμαθε μαζί με της μάννας τά νανουρίσματα, τά χαδέματα, τά τραγούδια, τά παραμύθια. Της μόννας τη γλώσσα γυρεύει ό νους, κι άν ή φιλολογία την πελεκά και τη στολίζει λιγάκι καθώς γίνεται σ' όλα τά έθνη, αυτό ό νους δεν το έναντιώνεται, μάλιστα το προτιμά και τάγαπά, επειδή το γούστο είναι μέσα στο φυσικό του ανθρώπου, κ' ή φιλολογία πάντα εκείνο το γούστο καλλιεργεί και σπουδάζει. Όταν όμως έρχεται και του παρουσιάζεις γλώσσα μ' άλλη γραμματική, μ' άλλους τύπους, και μ' άλλες λέξεις τις πιώτερες, τότες κάμνει επανάσταση κι ό Ρωμιός,

και φωνάζει: «φτάνει σου! με βασάνισες στο σχολείο, τώρα είμαι λεύτερος. Θα δουλέψω, θα διασκεδάσω, θα φάω, θα παντρευτώ. Νά διαβάσω όμως, βγάλ' το άπό το νου σου...»

Είπα μερικά και στο προόμιο της «Μαζώχτρας» σελ. 4 και 5. Μά σώνουνε, θαρρώ, όσα σας ξανάγραφα, για να σας παραστήσουν την ταπεινή μου τη γνώμη.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Α'. — Άν άναγνώσκουν δεν ξέρω — ξέρω πως δε διαβάζουν. Ο Ρωμιός ποτέ δεν άγάπησε το διάβασμα. Ότε τώρα, ότε άμέσως έπειτ' άπό την Έπανάσταση, ότε πριν στα χρόνια της σκλαβιάς του. Άν βλέπουμε σωρούς βιβλία της εποχής εκείνης, δε θα είπη πως οι σκλάβοι πρόγονοί μας έκαναν άμάν για διάβασμα. Καθόλου. Οι Μαρασλήδες εκείνου του καιρού είχαν την πατριωτική διαθεση, κ' οι φιλόλογοι, οι δάσκαλοι για να είπούμε σωστότερα εκείνου του καιρού, είχαν την τέχνη να τους την ξεσκεπάσουν. Τίποτα περισσότερο. Τά βιβλία και τότε άγοράζονταν άπό φιλότιμους άμογενείς και κάθονταν στο ράφι άγγιχτα. όπως τώρα λόγω χάρη τά βιβλία του Συλλόγου. Άκούτε στις λογοδοσίες του κ. Βικέλα τις χιλιάδες που ξεδεύονται άπ' αυτά κάθε χρόνο και λίτε: — Μωρέ γεια σου, Ρωμιέ! Γεια σου και σύ, κ. Δροσίνη, που βρήκες το τετραφύλλο τριφύλλι κι' άνοιξες τη διανοητική σιδερόπορτα του Ρωμιού! Πάτε όμως έπειτα στα τσιφλικια του κ. Καραπάνου, του κ. Ζωγράφου, του κ. Δεληγεώργη και βρίσκετε στ' άρχαία της έπιστάσις σωρούς-σωρούς τά ωφέλιμα βιβλία και τους ποντικούς μοναδικούς άναγνώστες τους.

Τώρα άν το βιβλίο και το περιοδικό βρίσκεται σε κρίσιμη κατάσταση μπορείτε να τί ξέρετε καλύτερ' άπό μένα.

Β'. — Στο φυσικό του γεννήθηκε για να φλυαρή κι όχι να μελετά. Μελετάει ό τζιτζίκας; Όχι. Κάνει έτσι τις μεμβράνες του και βγαίνει ήχος. Κάνει κι ό Ρωμιός έτσι τη γλωσσούλα του και παρλάρει. Τι του χρειάζεται λοιπόν ή μελέτη; Για να μάθη; Μά είνε πρμα που να μην το ξέρη; Για να εύχαριστηθί; Μά είνε εύχαρίστηση το φέρτωμα του μυαλού; Μουλάρι τόκαμες; Γι' αυτό δά είδες τί κάβουν τά σχολειταρούδια έπειτ' άπό τις έξετάσεις. Τι έκαμαν οι πατεράδες μας, τί κάμαμ' έμεις, τί κά-

Μά οι έχθρικές γραμμές είναι πυκνές, σκεπασμένες άπό μπαγιονέτες.

Ο σημαιοφόρος πέφτει χτυπημένος κατάστηθα, ενώ το χέρι του κρατάει σφιχτά το κοντάρι της σημαίας. Ένας άξιωματικός όρμάει, σχίζει το πλήθος και πιάνει τη σημαία.

B'.

Ός τόσο, σε λιγάκι ό τόπος θα κυριεύονταν άδύνατο ν' άντισταθούνε σε δύναμη δέκα φορές άνώτερη.

— Τη σημαία! φωνάζει ό άξιωματικός χτυπημένος και αυτός με τη σειρά του.

Τότε άρχινάει μια λυσσασμένη κι' άπελπιστική πάλη άνάμεσα του έχθρικού πεζικού και μερικών καθαλαρέων που ζούσαν άκόμα. Τά όπλα τους δεν τους χρειάζονται πια: αυτοί παλεύουνε κορμί με κορμί έαγριωμένοι, τρομεροί.

Ο ύπαξιωματικός πληγωμένος θανάσιμα, ξεψυχώντας, χαλαρώνει το χέρι που κρατάει τη σημαία κ' ένας στρατιώτης έχθρικός του την άρπάζει άπό

το χέρι με σπασμένο κοντάρι.

Και τότε γένηκε κάτι τι παραξένο. Άπό χάρμου, άνάμεσα άπό τά πτώματα, μια μορφή στρατιώτη με κουρελιασμένη στολή ξεπροβάλλει, με το κεφάλι καταματωμένο άπό μια τρομερή σπαθιά.

Χοιμάει πάνω στο στρατιώτη και πιάνοντας το χέρι του, του το σπάνει με μια γερή δαγκαματιά, που τον έκανε ν' άφήση τη σημαία.

Άρπάζει τότε το άγνωρίστο κουρέλλι της, μαζεύει τις τελευταίες του δύνამες, πηδάει πάνω στη ράχη ενός άλόγου με δίχως άναβάτη και με τρελλό καλπασμό φεύγει προς το ύπστατικό. Ούλλανοι τρέχουνε κατά πόδι του κυνηγώντας τον για τη σημαία. Χαντάκια, φράχτες όλα τά υπερπηδαύσε με δύναμη άκτανόνη, με πηδήματα τεράστια. Το άλογο κατκουρασμένο άρχίζει να κλονίζεται: τά γόνατά του λυγίζουνε: άκόμα δυό βήματα και φτάνει στο ύπστατικό. Το καημένο το ζώο πέφτει κάτω μόλις έφταξε μπρός στην πόρτα του ύπστατικού, με τον άναβάτη του με τη ψυχή στο στίμα.

Ένας χωρικός τρέχει να βοηθήση το δυστυχισμένο που ξεψυχάει.

Μά οι Ούλλανοι φτάνουν: άκούεται ό όρμητικός ποδόχτυπος των άλόγων τους.

νουν τὰ παιδιὰ μας, τί θὰ κάνουν τ' ἀγγόνια μας στὸν αἰῶνα τὸν ἀπαντα. Σκίσιμο, κάψιμο τὰ βιβλία σὰ νὰ ἦταν ὄχτροί μας θανάσιμοι. Γιατί; Δὲ μᾶς ἔμαθαν τίποτα; δὲ μᾶς χαροποίησαν καμιὰ φορά; Καμιὰ. Μᾶς δυσκόλεψαν μονάχα τὰ παιγνίδια μας, τὰ μαλώματά μας, τοὺς συλλόγους καὶ τὶς παρλάτες μας. Φταίει θὰ πῆς τὸ σχολικὸ μας σύστημα; φταίει, δὲ λέω τ' ὄχι. Μὰ πῶς πολὺ φταίει τὸ νευρικό μας σύστημα. Τὸ μυαλό μας εἶνε ποῦ δὲν ὑποφέρει στ' ἀληθινὰ ζυγὸ καὶ ὄχι ὁ τρῆχλός μας. Ἐκείνη τὴ μοναδικὴ ἀπόλαυση ποῦ δίνει τὸ διάβασμα δὲν τὴν αἰσθάνεται, δὲν τὴν αἰσθάνθηκε, οὔτε θὰ τὴν αἰσθάνῃ ὁ Ρωμιὸς ποτέ.

Ἄθανατε Ρωμιέ, εἶσαι μοναδικὸς στὴν ὑψηλὴ ἢ Ζῆσε γιὰ τὸ στολίζεις τὴν Πλάση.

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἡ πρόσκλησή σας «Ἄν διαβάζουν οἱ Ἕλληνες» μοῦ ἤρθε ἀργὰ δυστυχῶς. Μὲ λίγα λόγια ἡ ἰδέα μου εἶναι πὼς οἱ Ρωμιοὶ διαβάζουν, ὄχι ὅμως ἑλληνικὰ βιβλία, γιατί τοὺς εἶναι καρφωμένη ἡ ἰδέα πὼς ὅ,τι ρωμῆικο δὲν ἀξίζει. Δασκαλισμοῦ καὶ λεβαντινισμοῦ ἀποτέλεσμα.

Α. ΠΑΛΛΗΣ

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲ διαβάζει ὅσον ἔπρεπε καὶ μπορούσε, γιατί πολὺ σπάνια βρίσκει βιβλία γραμμένα στὴ γλῶσσα ποῦ καταλαβαίνει καὶ βγαλμένα ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ ψυχὴ. — Τώρα νομίζω διαβάζει περισσότερο παρ' ὅ,τι ἄλλοτε, γιατί σήμερα γιὰ καλὴ μας τύχη ἀρχισαν συχνὰ-πυκνὰ νὰ τυπώνονται καὶ βιβλία καὶ φημερίδες καὶ περιοδικὰ στὴν ἑθνικὴ τὴ γλῶσσα καὶ σύμφωνα μὲ τὶς ἰδέες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου, μὰ μπορεῖ νὰ ἴσῃ καὶ λάθος.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

Σὲ μιὰ Μιλανέζικη ἐφημερίδα διαβάζουμε πὼς ὁ κοσμοακουσμένος Καλαμπρέζος ληστής Μουζολίνος καταγίνεται μέσα στὴ φυλακὴ στὴν ἐρχομὴ ἑλληνικὴ φιλολογία. Μεταφράζει, καθὼς λένε, τὴν Ἰλιάδα. Φαίνεται πὼς ἡ φυλακὴ κάνει καμιὰ φορά καὶ τετοια θάματα. Μήπως ὁ Βερδαίν δὲν ἔγραψε στὴ φυλακὴ τόσα ὠραία ποιήματα; Ἀπαράλλαχτα θέλουνε νὰ ποῦνε, καὶ κάποιος δικός μας ὑπέροσφος, χρυστὰ στὸ φυλάκωμα ὅλη του τὴν τρανή σοφία.

Ἡ ὠρα περνῶσε ἔπρεπε πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ σώσουν τὴ σημαία.

— Τὴ σημαία! τὴ σημαία! μουρμουρίζει ὁ μισοπειθαμένος στρατιώτης. Κρύψτε τὴν! γλυτώστε τὴν.

Ὁ χωρικός τὴ λαβαίνει καὶ μπαίνει μὲς στὸ ὑποστατικό. Ποῦ νὰ τὴν κρύψῃ; Σὲ λίγο, ὅλα θὰ τὰ σκαλλίκανε, θὰ τ' ἀράζανε.

Στενοχωρημένος, σαστισμένος ψάχνει, ζετᾶζει σ' ὅλες τὶς γωνιές. Τίποτα... τίποτα...

Καὶ οἱ οὐλάνοι φτάζανε. Ἐξω στὸ δρόμο ἀκούγονταν τὸ μεταλλικὸ πεδοκρότημα τῶν ἀλόγων.

— Στὴ φωτιά! στὴ φωτιά! κάλλιο νὰ τὴν κάψουμε, παρὰ νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ μᾶς τὴν πάρουν.

Ἐάννου, σὲ μιὰ κούνια ἐκεῖ στὴ γωνιὰ, κατὰ τὸ τζάκι μεριὰ, ἕνα παιδάκι ἀρχίζει νὰ κλαίῃ. Μιὰ ἰδέα κατέβηκε τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου:

— Ἄ, ναί! ἡ κούνια! παιδάκι μου!

Καὶ τρέχει ἐκεῖ. Σ' ἕνα δεφτερόλεφτο μὲ τὰ ἀδέξια χοντρά χέρια του ξεσπαργανώνει τὸ παιδί καὶ τὸ τυλίγει μὲ τὸ πολὺτιμο ἐκεῖνο κουρέλλι, κατατρυπημένο, καταματωμένο. Ὑπερὰ κουτσά-στραβά, ξεδιπλώνει τὰ σπάργανα καὶ ξανατυλίγει μ' αὐτὰ τὸ μικρό.

Οἱ ἰχθροὶ φτάζανε κ' ἔπесαν σὰν ἀνεμοστρόβι-

ΣΤΙΧΟΙ

1

Πλοῖο τῆς πίστης, καὶ ποτὲ δὲν ξάνοιξες στεριά,
Καὶ πάντα στὰ ταξίδια σου τῆς ἀρηνοῦσας σκοτάδια,
Φεύγεις μ' ἐλπίδα, καὶ γυρνᾷς χωρὶς παρηγοριά,
Στὸ νοῦ, λιμάνι ἀλλήμανο, καὶ στὴν καρδιά τὴν ἄδεια.

2

Σὰ μιὰ σπαραχτικὴ κραυγὴ, τὸ φύσημα τάνεμου
Πέρασε μέσ' στὴ σιγαλιὰ τῶν βραδινῶν ὄρων,
Κι' ἀπλωσες τὰνατάραχα φτερά σου, λογισμέ μου.
Καὶ κλάρωσες, μαῦρο πουλί, στὰ δέντρα τῶν νεκρῶν.

3

Σύγγεφα δὲν ξεσπάσατε χιτὲς βράδν, ἀπανεμιὰ
Καὶ σβόνυατε στὸν οὐρανὸ λυπητερά, ἕνα, ἕνα.
Ἡ τύχη μας, ἀλλήμονο! — θὰ μένη πάντα μιὰ,
Κι' ὅταν πεθαίνετε βουβά, κι' ὅταν τρικυμισμένα.

4

Ἐκεῖ πᾶφιν' ἡ θάλασσα, στὴν ἔρημη ἀμουνδιά,
Πότε τὸ κύμα τῆς δειλῆ, καὶ πότε τὸν ἀφρό τῆς,
Στέκω καὶ διαλογίζομαι μὲ μιὰ βαρειά καρδιά,
Τὰ δράματα τὰ αἰῶνια τῆς μάταιας ἀνθρωπότης.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΥΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ*

Ὁ Βιθυνὸς ἀντικαταστάθηκε. Ἔφυγε κι' ἀπὸ τὸ νησί μας καὶ ξαλαφρώσαμε, σὰ νὰφυγε βαρὺ πλάκωμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας, γιατί μῆνες τώρα στεκόμαστε ἀγρυπνοὶ κοιτάζοντας καθε πρᾶξη τοῦ Βιθυνοῦ μήπως μᾶς φέρῃ ἄνω κάτω καὶ σφαχτοῦμε ἀναμεταξύ μας. Γιατί τὸ γενικὸ ξελοθερεμὸ στοχάστηκε ὁ Βιθυνός, καὶ βουλήθηκε ν' ἀπορημάξῃ τὸ νησί μὲ κάθε κακὸ μέσο

* Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὸ ἄρθρο αὐτὸ τυπώθηκε στὴν «Πρόδοσ» τῆς Σάμος καὶ τὸ ξανατυπώνουμε κ' ἐμεῖς, ὄχι γιὰ τὴν οὐσίαν του (ἐπειδὴ δὲν ἀνακατευόμαστε στὰ πολιτικὰ τῆς Σάμος, ποῦ εἶναι δουλιὰ τῶ Σαμιωτῶν), μὰ γιὰ τὴν ἄμερφη δημοτικὴ του γλῶσσα.

λος μὲς τὴν αὐλή: μὲ μιὰς χύνονται πάνω στὸν κάβαλλάρη, ξαπλωμένονε χάρμου.

Τὸν ψάχνουν, τίποτα, τίποτα.

Ἴσως εἶναι μέσα στὸ ὑποστατικό.

Σὲ μιὰ στιγμή τὸ πᾶν ἀνασκαλεύτηκε, ἀναποδογυρίστηκε μονάχα ἡ κούνια ἐμνησε. Ἐνας Οὐλάνος τρέχει καὶ σὲ δαύτη. Μὰ ὁ χωρικός μ' ἕνα πήδημα πετιέται στὴ μέση καὶ τὸ κορμί του κάνει ἕνα προτεῖξιμα ἀνάμεσα στὸν οὐλάνο καὶ στὴν κούνια.

Μὲ μιὰ πιστολιὰ τοῦ σπάνουν τὸ κεφάλι καὶ τοῦ χύνουν τὰ μυαλά. Ἡ κούνια ἀνασκαλεύτηκε... Τίποτα, τίποτα!

Ὁ ἰχθρὸς ἀποτραβήχτηκε γελασμένος, μουγκρίζοντας, βλαστημώντας ἀπὸ τὸ κακὸ του. Μακρὰ ἢ μάχη ξακολουθεῖ λυσσασμένα.

Τὸ μικροῦλακι κλαίει πάντα, ἀπορῶντας πὼς νὰ μὴν ἔρχεται τόση ὠρα κανένα φιλικὸ πρόσωπο νὰ τὸ παρηγορήσῃ καὶ νὰ τὸ μερέψῃ.

*

Λαχανιασμένη, μὲ μαλλὰ ξέπλεγα, μὲ τὸ πρόσωπο μισοκρυμμένο μὲ τὴ γαλάζια ποδιά τῆς, σὰ νὰ ἤθελε ν' ἀποφύγῃ τὸ ἄγριο θέαμα τοῦ πολέμου, μιὰ γυναῖκα τρέχει πρὸς τὸ ὑποστατικό· καθὼς πᾶ-

ποῦ θαρροῦσε πὼς ἐβγαίνει στὸ σκοπὸ του. Κακὰ καὶ διαστρεμμένη ψυχὴ ὡς τόσο. Ἀπομένει πιά τώρα στὴν πολιτικὴ ἱστορία τοῦ Γόπου μας μιὰ ἡγεμονικὴ φυσιογνωμία ποῦ θὰ τὴν ἀκολουθεῖνε κατόπι τῆς ἡ δργῆ καὶ τὸ ἀνάθεμα ὄλων ἐκείνων ποῦ πονέσανε τὴν Πατρίδα τους, βλέποντάς τη νὰ ρημάξῃ μέσα στὸ πέλαγο τῆς ἀνομίας, στὴ φωτιά τῆς ἀναρχίας, τοῦ σκοτωμοῦ, τῆς παραλυσίας πολιτικῆς, κοινωνικῆς, εἰκονομικῆς, ἠθικῆς.

Τὸ προοδευτικὸ κόμμα, τὸν καιρὸ ποῦ πρωτοῦρθε στὰ πράματα κοίταξε, πὼς θὰ δουλέψῃ

τῆσε στὸ κατώφλι τῆς πόρτας, σταμάτησε μαρμαρωμένη, βυθισμένη σὲ μαύρους στοχασμούς.

Ἐμάντεψε τὴ σκηνὴ ποῦ γένηκε κεῖ μέσα, ἐδῶ καὶ λίγη ὠρα. Ὁ ἔντρας τῆς κείτονταν ἐκεῖ σκοτωμένος μπρὸς στὴν κούνια, μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα μπροστὰ, σὲ στάση προφυλαχτικῆ.

— Θεέ μου! ἀναστήναξε, μοῦ τοὺς ἐσκότωσαν! Μὰ ὄχι! τὸ παιδί κλαίει! Ἄ, ζωντανὸ εἶναι!

Καὶ ἡ δύστυχη σφίγγει μὲς τὰ πονεμένα στήθεια τῆς τὸ ἀγγελουδί τῆς.

— Μά... τί σημαίνουν αὐτὰ τὰ κωλόπαννα, ἔτσι κακοδεμένα, κακοτυλιγμένα;

Ἐσπαργανώνει τὸ μικρό.

— Μιὰ σημαία!

Ἄ! τώρα τὰ καταλαβαίνει ὅλα· μέσα στὴ μητρικὴ μὰ καὶ πατριωτικὴ καρδιά τῆς γίνεται φῶς ξάστερο καὶ διάφανο.

Κι' ἀφοῦ φίλησε τὸ πολὺτιμο κουρέλλι καὶ τὸ παιδί τῆς μαζί, σηκώνεται ὀλόρθη, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, τρεμάμενη, ἀναγαλλιασμένη· καὶ σὰν ν' ἀπαντοῦσε μὲ περιφρόνηση στὸ κανόνι τοῦ ἰχθροῦ ποῦ βρόνταε μακρὰ ἐκεῖ, φωνάζει μὲ φωνὴ πολεμῶχαρη, μεταμορφωμένη:

— Ζήτω ἡ πατρίδα!

Ἄ ναί! Ζήτω ἡ πατρίδα! Ζήτω ὁ ἐμῶρφος κείνος τόπος ποῦ βγάζει στὸ φῶς τέτοια γενναῖα παλληκάρια!

Γέρας (Μιτυλήνη).—Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. — Για το Εξωτερικό
Φρ. 20.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΙΒΛΙΟΚΕΤΑΙ: Στα κισκία της Ηλιατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιδρόμου (Οφθαλμιατρείο), Βουλής, Σταθμού Υπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Ηλιατεία Στουρνάρα, Εξάρχεια, στα βιβλιοπωλεία «Εστία» Γ. Κολάρου και Σακέτου (δόδος Σταδίου, αντίκρυ στη Βουλή).

Η συνδρομή πληρώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

για το γενικό καλό. Πρώτη φορά τότε έγινε δουλειά για τη γεωργία, κοιταχτήκανε τα συμφέροντά της μ' ένα τέτοιον τρόπον που, αν εξακολουθούσε η φροντίδα εκείνη, σήμερα δε θα υπαρχε γεωργική δυστυχία σ' αυτό το βαθμό που φέρνει την απελπισία. Τότες μπήκε τάξη στα οικονομικά, ανέσανε ο κόσμος από την τυραννία της δικαιοσύνης που χρόνια τότε βασάνιζε, είδε διοίκηση της προκοπής κι όχι γενικό ξεχαρβάλωμα. Ο Βιθυνός ήρθε για να μην αφήση τίποτες στον τόπο του. Ό,τι έγινε για τη Γεωργία αυτός το ξεθεμέλιωσε. Τα οικονομικά τ' άπορήμαξε, έκαμε τα δικαστήρια που να τρέμη η φτωχολογιά, και για να κερδίση στις έκλογες το κόμμα που υποστήριζε, έχυσε τόσο αίμα που δλοι οι κακοῦργοι της Σάμος δέν έχύσανε από τόν καιρό που στάθηκε η Ήγεμονία.

Την έλευινή κατάσταση του τόπου μας δλο' την είδαν με τρόμο. Που θα πηγαίναμε αν βαστούσε ακόμα εκείνο το κακό; Δέν έπρεπε να φύγη ο Βιθυνός μόνο γιατί είταν ο περισσότερο ένοχος δλης αυτής της κακομοιριάς και της παραλυσίας. Έπρεπε να ζητηθή, όσο είταν βολετό, Ήγεμόνας που κι αξιοπρέπεια να'χει και καλή θέληση για τόν τόπο που θα κυβερνούσε, και δλα τα πνευματικά χαρίσματα που θα μπορούσε να σταθή άξιος της αποστολής του και να μπορέση να οδηγήτη τόν τόπο στην προκοπή και στην καλοτυχία. Από ένα ήγεμόνα που χίλιους έξευτελισμούς μπορούσε να χωνέψη και χίλια κακά να κάμη μόνο και μόνο για να βασταχτή στον ήγεμονικό του θρόνο, βέβαια τέτοια δουλειά δέν μπορούσε να γίνη. Είπαμε ναρχίσουμε καινούργια ζωή. Μια και γνωρίσαμε την κατάστασή μας, κάμποσο άργά, έπρεπε να τη διορθώσουμε και να καλλιερέψουμε την τύχη του νησιού μας. Όχι μόνο σ' αυτή την εργασία δε θα μπορούσε να'ρθη βοήθος και συνεργάτης ο Βιθυνός, μά και θα προσπαθούσε κακό να κάμη, γιατί δέν είχε μέσα του ψυχή που να χαίρεται και να συντελή στο καλό.

Ο καινούριος ήγεμόνας που θα μας έρθη έχει πολλά να κάμη, για πολλά να φροντίση. Για τη Γεωργία, για τα οικονομικά, για τη διοίκηση, για τη δικαιοσύνη. Θαύρη πάντα στο πλευρό του ένα κόμμα που δλη τη φιλοτιμία την έχει να εργασθή για το καλό του τόπου. Όλα δέν εξαρτιούνται από τόν ήγεμόνα. Μά το μεγαλειότερο μέρος είναι στη δική του ενέργεια και στην καλή του θέληση. Όταν ο ένας χτύπη κι' ο άλλος γκρεμνῆ δέν μπορεί να γίνη προκοπή.

Υπάρχουν κι' άλλα ζητήματα που θα απαιτήσουν την προσοχή του νέου μας Ήγεμόνα. Είναι τα ζητήματα που ενδιαφέρεται δλη η Σάμος. Στα χέρια ενός ανθρώπου σαν τόν Καραθεοδωρή με γνωστά αισθήματα φιλογενείας, δέν μπορούν παρά να επιτύχουν. Άλλοι ήγεμόνες σε τέτοιες περιστάσεις αντί να πάρουν τόν μέρος του τόπου που κυβερνούσαν, φροντίζανε να τότε ραδιουργήσουνε και να τότε βλάψουνε. Ο Καραθεοδωρής ανάγκη δέν έχει να πουλήση δουλειφή εκεί που δέν πρέπει. Μόνο τόν τόπο που θα κυβερνήση έχει να κοιτάξη και μόνο στα συμφέροντά του θα προσέξη κι' αυτά θα θελήση να προστατέψη. Όταν έλθη εδώ κάτω θα πούμε ποιά είναι αυτά τα ζητήματα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΤΑ «ΠΟΛΙΤΙΚΑ»

γράμματα» που άρχινάμε από τόν σημερινό φύλλο τα συσταίνουμε θερμότατα στους άναγνώστες μας. Έθνικό Βαγγέλιο νάν τα πούμε, υπερβολή δε θάναυ. Ποτέ ίσαμε σήμερα η πολιτική μας ζωή—μαζί και η εθνική και η κοινωνική—δέν ζητάστηκε τόσο βαθιά και τόσο αναλυτικά, όσο στα πολιτικά μας γράμματα ποτέ σε τόσο διάφανο κρούσταλλο δέν καθρεφτίστηκε η κακοριζικιά μας ποτέ με τόση καλοσυνείδητη μελέτη και με τόση σοφή παρατήρηση και με τόση παληκαρία ελλοκρίνεια δέν ξετυλίχτηκε η πολύμορφη αιτία που μας έφερε στις σημερινές εθνικές σφοδρές.

Θέλαμε αυτή τη φορά ο «Νουμάς» να διαβαζότανε απ' δλο τόν Ρωμαίικο και θέλαμε ακόμα τα «Πολιτικά γράμματα» νάν τα κηρύχνανε στις εκκλησιές οι ιεροκήρυκες και νάν τα διαβάζανε στα σχολεία οι δασκάλοι και νάν τάχε κάθε πατριώτης στο προσκεφάλι του. Θα σωθούμε, μοναχά άμα γνωρίσουμε τόν δαντό μας. Νά, λοιπόν η ευκαιρία νάν τονε γνωρίσουμε. Ο συνεργάτης μας—μά από τις πρώτες Ρωμαίικες πέννες—καταπάστηκε αυτή τη βαριά μά και άγια δουλιά και δάν τόν δείτε μοναχοί σας πόσο τίμα και πόσο πατριωτικά δάν την τελιώσει.

Έχουν όμως κι άλλο χάρισμα μεγάλο τα «Πολιτικά γράμματα» δε γκρεμίζοντε μοναχά, μά κι ανασταίνοντε από τη σαπίλα βγάζουν τη ζωή κι από τόν σκοτάδι γεννάνε τόν φῶς. Γκρεμιστής και πλάστης μαζί ο συνεργάτης μας. Γιατί γκρεμίζοντας τα σαθρά είδωλα καθαρίζει τόν τόπο που θα θεμελιωθῆ πάνω σ' αυτόνε τόν Παλάτι της Αλήθειας, η δόξα της Ψυχής μας. Δε μας λείπει η Ζωή, και τόν πιστεύουμε αφού δε μας τόν φωνάζει, σά ρήτορας σε συλλληγητήριο, με παχιά μά κούφια λόγια, αλλά μάς τάποδείχνει με την ιστορία και

με την άλύγιστη λογική. Ζει μοναχά δποιος έλπίζει, και κείνο που μας χρειάζεται πρώτα πρώτα σήμερα, την έλπίδα, μάς τόν δίνει με τη σοφή μελέτη του. Βλογημένος δποιος προσκαλεί την άπογοητεμένη ψυχή μας σε ζωοδότρα κοινοιά.

ΚΑΙΡΟΣ

είτανε νακούσουμε, έτσι σαν ξεκούρασμα ύστερ' από τα Βουργάρικα και τάλλα τάρθρα του Φιλάρετου, τη μελένια φωνή του Timeson με τα περίφημα «Επιστολάι προς Ίριδα» που στολίζουν τις πρώτες σελίδες της «Ακρόπολης». Ο κ. Timeson για δτους έχυσε ζυγώσει τα σκαρβάντα είναι μια γλυκιά θύμησι, της παιδιατικής ηλικίας τους που τούς ναούριζε ο μελένιος άβρογογράφος με τα άεροφουσκωμένα άρθρα του και με τόν περίφημο «Γιάννο» του—κάπιο ήθογραφικό τάχχ ρομάντζο που ο μακαρίτης ο «Ραμπαγάς» τάχε χαρακτηρίσει για γνησιώτατο γίανος.

Τώρα δέν ζέρομε πώς θα χαρακτηριστούν από τους γατρούς οι «Επιστολάι προς Ίριδα» που από την πρώτη άράδα τους ίσαμε την τελευταία θυμίζουν τα άμίμητα του κι άξέχαστα «Γνόφος και ζόφος, σκότος και έρεβος, απελπισία και άπογοήτευσις». Ο κ. Timeson, βεβαιώνουν οι ύπερ τα τριακοντα γεγονότες, μάς ξαναπαρουσιάζουμε σωστός Βρουκόλακας, με την ίδια γλώσσα και τα ίδια φροσίματα του 87.

ΣΤΗΝ «ΕΣΤΙΑ»

του περασμένου Σαββάτου (26 τού Τριητη, σελ. 2, στήλ. 2) δημοσιεύτηκε τόν ακόλουθο γράμμα του συνεργάτη μας Γιάννη Περγιαλίτη:

Φιλότη α' Έστία,

Άφου πρώτα πολυευχαριστήσω τόν καλόν μας Σαμπρόλ για τα δσα έγραψε στην προχθισινή «Έστία», σπεύδω να κάμωμίαν άπκραιτήτη διορθωση: Κανένα τραγούδι μου, μά κανένα, είτε από της άφούβαρης άμπνεύσεώς μου είτε από της παράξενης γλώσσας μου κατά τα πρώτα η τελευταία χρόνια που δημοσιεύω, κανένα μου τραγούδι της Άκρογιαλιάς δέν ιδημοσιεύτηκε στο «Νουμά»:

Όλα δσα ο «Νουμάς» είχε την καλοσύνη να δημοσιεύση—έκτός δύο άδημοσιεύτων, μά πολύ άπλών—τά ιδημοσιεύσε πρώτα και από τα πρώτά μου χρόνια τα παλιά (δηλαδή πρό έπτά χρόνων) η άγαπητή «Έστία». Λοιπόν μη άδικείτε, φίλοι μου, τόν ποιητή και μήν τόν ανεβάσετε στο σκαλοπάτι του «Νουμά», χωρίς κανένα λόγο... έκτός αν δέν έχει ο Σαμπρόλ διαβάσει στην «Έστία» όλα μου τα Τραγούδια της Άκρογιαλιάς.

Με άδελφική άγάπη
Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Σπέτσες, Άβγ. 06.

Δέν τη διαβάσαμε την κριτική του Σαμπρόλ, μά δέν είταν κι άπκραιτήτο, άφου από τόν γράμμα αυτό φαίνεται πόσο καλοσυνείδητα μιλάνε οι φημερίδες όταν κοροϊδεύουν ποιήματα που έτυχε νάν τάχουν οι ίδιες δημοσιεύματα. Όσο για τα φιλολογικά γούστα του κ. Σαμπρόλ δε λέμε τίποτα: είναι τόσο καλό παιδί ο Χρυσάνθος που δέν άξίζει να ξεσκεπάζοντε και τα γούστα του. Τόν σκαλοπάτι του Νουμά

δρισμένα δὲν τῶχει γράφει ὁ Περγαλίτης· θάνατι κα-
νένα ἀπὸ τὰ τουρσοποιημένα χαριτολογήματα τοῦ
κ. Κύρου.

ΕΙΧΑΜΕ

χρένια νὰν τάκούσουμε πὸς ὁ κ. Σαπουντζάκης κα-
ταστρέψε τὸ στρατὸ καὶ νὰ πού ἦρθε νὰ μᾶς τὸ ζα-
ναπεῖ, ὕστερ' ἀπὸ τὰποκαλυπτικά καὶ ξεκαρδιστικά
ἄρθρα τοῦ κ. Καδρώνη, ἢ «Ἀκρόπολη» σὲ τειρὰ
ἄρθρα μὲ χτυπητούς τίτλους «Ὁ Ἑκπρωτος Ἄτο-
κράτωρ» ἀδ Γαργαντούας», καὶ τὰ ῥέστα.

Φοβούμεστε μήπως ἢ «Ἀκρόπολη», ὅσο γερὰ
καὶ καλογραμμένα κι ἂν εἶναι τᾶρθρα τῆς, κατορ-
θώνει τὸ ἀντίθετο ἀπὸ κείνο πὸ ζῆται — κατορ-
θώνει δηλ. νὰ μεγαλοποιήσει τὸν κ. Σαπουντζάκη,
νὰ μᾶς τὸν παρουσιάσει σωστὸ γίγαντα, ἀντὶ νὰν
τονὲ ναοποιήσει, νὰν τὸν κουρελιάσει, νὰν τονὲ σθῆσει.

Γιατὶ ὅτα μᾶς λέει πὸς ὁ κ. Σαπουντζάκης
ἔφερε τὴν καταστροφὴ τοῦ 97, πὸς ὁ κ. Σ. εἶναι
ἢ ἀφορμὴ πὸς δὲν ἔχουμε στρατὸ σήμερα, πὸς ὁ κ.
Σ. ἐσπρωξε τὸ ἔθνος στὴ σημερινὴ καταντία του, εἶ-
ναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ μᾶς λέει πὸς ἢ λείπει ὁ κ. Σα-
πουντζάκης ἀπὸ τὴ μίση ἢ ἄρα τὰποφασίζει νὰλ-
λαξει πολιτικὴ καὶ νὰ σώσει τὸ ἔθνος, πάει πιά,
ἢ σωτηρία μᾶς εἶναι σίγουρη.

Μὰ εἶναι νὰ ξεκαρδίζεται κανεὶς μὲ τέτια συμ-
περάσματα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὸς ἢ «Ἀκρόπολη»
θὰν τὴν ἔπαθε, γιατί ὅλοι τὸ ξέρουμε πὸς ὕστερα
ἀπὸ τὸν πόλεμο γεννηθήκανε δύο κόμματα στρατιω-
τικά, πὸς τὸ ἓνα θέλει Μόλτκε τὸν κ. Σαπουντζάκη
καὶ τὸ ἄλλο δὲν τὸν παραδέχεται οὔτε μὲ τίς στρα-
τιωτικὲς γνώσεις Ζουλαχμάκη—καὶ ἢ «Ἀκρόπολη»
φαίνεται ἤθεσε στὰ πατριωτικὰ βρόγια τοῦ δευτέρου.

ΜΗΟΡΕΙ

νᾶναι ὅσο θέλει δημοκράτης ὁ κ. Γ. Φιλάρτος (δι-
κηγὸρος, πατριώτης καὶ κάποτε καὶ Ὑπουργὸς τῆς
Δικαιοσύνης), μὰ σήμερα μὲ τᾶρθρα πὸς δημοσιεύει
στὸ «Ἄστυ», καὶ μάλιστα μὲ κείνο πὸς δημοσίεψε
μὲ πλατιὲς γραμμὲς καὶ μὲ μαῦρα ψηφιά στὸ
«Ἄστυ» τῆς περασμένης Δευτέρας, μᾶς παρουσιάζει
δημοκόπος τῆς τελευταίας σειρᾶς καὶ φαπλα-
τᾶς ἀπὸ κείνους δὰ πὸς βγαίνουμε στὰ πολιτικὰ συλ-
λαλητήρια.

Ὁ κ. Φιλάρτος βρίζει τὸ Βασιλιά γιατί ταξι-
δεύει, βρίζει τὸ Θεοτόκη γιατί κατεβαίνει τὸ βράδι
στὸ Φάληρο, βρίζει τὸ Βοκοτόπουλο γιατί ζῆται
νὰ φυλακίσει τοὺς ἀδιάντροπους ῥήτορες τοῦ συλλα-
λητήριου, βρίζει τὸν κόσμον πὸς πηγαίνει στὰ θέα-
τρα, βρίζει ἀκόμα καὶ τὸν οὐρανὸ πὸς εἶναι «ῥαῖος
καὶ αἰθριος».

Ἐμεῖς δὲ λίμε πὸς δὲν ἔκανε ἄσκημα ἢ Α. Μ.
νὰ ταξιδίψει, οὔτε ὁ οὐρανὸς νὰ εἶναι αἰθριος κι ὄχι
συμφασμένος. Θὰ παρακαλέσουμε ὅμως τοὺς κ. κ.
Βουτσινᾶ καὶ Παπαντωνίου πὸς διευτύνουν τὸ
«Ἄστυ» καὶ τυπώνουν μὲ τῶσα μπιχλιμπιδία καὶ
τῶσα ραταπλᾶν τᾶρθρα του, νὰν τονὲ ρωτήσουν·

- 1) Ὅταν εἶταν ἢ ἀφεντιά του Ὑπουργὸς καὶ
δρηίστηκε πίστη στὸ Βασιλιά κτλ. ξακολουθοῦσε
ἀκόμα νᾶναι δημοκράτης;
- 2) Ὅταν εἶταν Ὑπουργὸς, σκέφτηκε νὰ ἔμπο-
δίσει τὴν Α. Μ. ἀπὸ τὰ ταξίδια του;
- 3) Ὅταν εἶταν Ὑπουργὸς, τίς βραδινὲς του τίς
περνοῦσε σὲ κανένα κελλὶ μοναστηριοῦ καὶ δὲν κατέ-
βαινε ποτὲ στὸ Φάληρο;
- 4) Ὅταν εἶταν ἐπιτίλους Ὑπουργὸς, πὸς δού-

λεψε γιὰ νὰ διορθώσει αὐτὸ τὸ συφοριασμένο ρωμαί-
κο πὸς τόσο τὸν ἀπελπίζει σήμερα;

Μοναχὰ ὅταν ἀπαντήσει σ' ὅλ' αὐτὰ, θὰ μπο-
ρέσουμε κ' ἐμεῖς νὰ διαβάσουμε καὶ νὰ πιστέψουμε
τᾶρθρα του. Σήμερα τὰ πετοῦμε στὰ σκουπίδια.

ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΚΡΙΝΑ

Νᾶν' τὸ ῥόδο μὲ τὸ κρίνο
Πάντα ἐνθύμησῃ πικρῇ.

Ἰ. Τυπάλδος.

Τοῦ ἀπριλομήλου ἦδουνα νησιοῦ τὸ παίγνμα του,
Καὶ στὴ θωριά σου ἀνθίζανε τὰ ῥόδα τοῦ Μαγιοῦ
Στὸ πρόσωπό σου ὡς χύθηκεν ἢ ὄψη τοῦ θανάτου
Ἐγέννηκαν τὰ ῥόδα σου κρινάκια τοῦ γιαιοῦ.

Καὶ τρέχω στὶς ἐνθύμησες, τρέχω στὰ περασμένα
Στὰ γέλοια πὸς σαδάνωσαν οἱ ἀσάλευτες σιωπᾶς,
Καὶ νὰ σκοτώσω πολεμῶ τὰ ὄϊμα, τὰ τριδωμένα·
Ὅμως τοῦ κάκου· τῆς ψυχῆς δὲ σδύνουν οἱ φωνῆς!

★

Ἄπ' τῶν ὄνειρων τὸ νησί μισέθω ἐγὼ, καὶ πάει
Ἡ κόρη μὲ τὸ λιγερὸ κορμάκι, τριδαλοὶ μου!
Λευκὸ τὸ κύμα, ὀλόλευκο πρὸς τὸ νησί κυλάει,
Μὰ ὀλόμαυροι μᾶζι μ' αὐτὸ κυλᾶν κ' οἱ λογισμοὶ μου.

Καὶ στάγεράκι πὸς ἐσπερωχε τὸ κύμα ἀγάλι-ἀγάλι,
Δίνω φίλι καὶ κράζω του· δόσε το στὴν καλή.
Ὅμως, ὄϊμα, σπκώθηκε βορριάς κ' ἀνεμοζάλη
Καὶ τᾶγεράκι σδύνησε μᾶζι μὲ τὸ φίλι.

★

Ὡ διαδατάμικη εὐτυχιά! Μ' ἐκείνη χέρι, χέρι,
Ἐπέρναγα τὴ λαγαδιά κάθε πουργὸ, πουργὸ·
Τώρα μὲ θλίψη ἀνέκφραστη (καινούριο μου εἶναι ταίρι)
Μεσ' στὰ βαθεῖα μεδανυχτα τὴ λαγαδιά περνώ.

Κι' ὅταν γιομῶζει μὲ ὁ καιμὸς, κι' ὅταν φωνάζω ἐκείνη
Καὶ νὰ γροικῶσω καρτερῶ τὴ γόνσσα τὴ φωνή,
Ξανοίγω νὰ σκορπίζονται τῆς ρηματιᾶς εἰ θρηνοί,
Καὶ τῆς πλατιᾶς τῆς θάλασσας οἱ πόνοι κ' οἱ καιμὸς.

Κι' ὅλα τὰ δέντρα τὰ ξυπνῶ· τὴ χιονοκλώνα λεῦκα,
Καὶ τὴν ἴτιά, τὴ φλόγα τῆς πύδου στὴν ποταμιᾶ,
Κι' αὐτὰ, πύδ, πύιτ' ἀργομιλιῶν μεσημεριᾶ, τὰ πεῦκα.
Κ' ὅλα μὸς ψιθυρίζουνε· μὴν τὴν προσμένεις πιά.

★

Ὡ Λέαντρε, τὴ θάλασσα περνοῦσες, στὴν Ἡρῶ
Νᾶξ δώσης τὴν ἀγκάλη σου, νὰ δώσης τὰ φίλιά σου!
Ἦταν μικρὸ τὸ πέρασμα, τὸ πέλαιο ἀγρυμῶ,
Κι' ὁ πύργος ἦτανε σιμὰ τῆς ἀγαπητικῆς σου.

Μὰ ἔμενα ὁ πύργος τῆς Ἡρῶς εἶναι πολὺ μακριὰ μου,
Δὲ δύναμαι νὰ φτάσω τὴν, οὔδε καὶ νὰ τὴ βρῶ,
Καὶ πῆσω μέσα σὲ πέλαιος ἀπὸ τὴ δάκρυά μου,
Σὲ πέλαιος ἀπ' τὸν πῆσο μου κ' ἀπ' τὸν καιμὸ πικρὸ

★

Κλείστηκε ἢ ἔγχα τοῦ ἔπιτιοῦ, μὲ μίσσησαν οἱ φίλοι
Μάγδαρες, ροδοπρόσωπα, κ' ἢ ζήση μου χρυσᾶ·
Μὰ κάποτε πύδ τραγικὰ ξεψύχαγε στὸ δεῖλι
Ὁ γῆλιος, κρινοπρόσωπη, μάρνήθηκες κ' ἐσθ!

Μάρνήθηκες κ' ἀγάπησες κάποιον λεδέντην ἄλλο·
Στὴ μέση του εἶχε δρέπανο ζωσμένο γιὰ σπαθί,
Κ' εἶταν σὰ βράδι μυστικὸς σημάδι τρισμαγάλου
Στὴν ὄψη του ἀντιχτύπαγε· Καὶ φεύγατε μᾶζι.

Καὶ τώρα, μόνος, ἔρημος, δὲν ξέρω πὸς νὰράξω
Πάντα γυρέθω ἐσέβανε στὴ γῆ, στὸν οὐρανὸ,
Ἀπέραντη μιά συφορὰ μὲ ζῶνει νὰ φωνάξω!
Κ' ἓνας καιμὸς κυκλώνει μὲ τρανός· νὰ βουθαθῶ...

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ

ΔΗΓΗΜΑΤΑ ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

(Γράμμα τοῦ κ. Κωστή Παλαμά)

Ἀγαπητὲ φίλε.

Σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὸ βιβλίον σου καὶ μάλιστα
σ' εὐγνωμονῶ γιὰ τὴ χαρὰ πὸς μὸς προξένησε τὸ
διάβασμά του. Ἐβαλα κατὰ μέρος κάποια ἄλλα μου
διάβασματα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ἀπὸ τὰ πῶ ἀκριβᾶ
μου καὶ τὰ λησμόνησα ἐκεῖνα ἄπάνω στὶς σελίδες
σου, καὶ τὰ πέρασα τὰ διηγήματά σου, ἢ, ἂν θέ-
λης, πέρασα ἀπὸ τὰ διηγηματάκια σου, καθὼς περᾶ
κανεὶς τὴν ὄρα αὐτὴ τὴν καλοκαιρινὴ ἀπὸ κανένα
δρυσόλουστο νησάκι τοῦ Αἰγαίου, καὶ μένει δυὸ τρεῖς
μέρες, καὶ ζῆ μιά ζωῦλα στὴν ἄρη μᾶς θαλασ-
σοῦλας, μέσα σὲ κάποιες χρυσαυγούλες χαμογελοῦ-
σες καὶ σὲ κάποια δειλιὰ δακρυσμένα, μιά ζωὴ
κεντισμένη ἀπὸ μιά μελαγχολία γλυκύτατη, πῶ
γλυκεῖα κι ἀπὸ τὴ χαρὰ.

Πάντα μὸς φαίνεται τὸ διηγήμα μπροστὰ στὸ
πολυσέλιδο μυθιστόρημα ἔτι ἀπάνω κάτου τὸ σο-
νέττο μπροστὰ στὸ ποίημα. Τὸ ξεχώρισμα αὐτὸ ζω-
ηρότατα μὸς παρουσιάστηκε τώρα μὲ τὰ κομμάτια
τῆς «Ζωῆς τοῦ Δειλίνου». Βέβαια τᾶχετε συνθέσει
ὅλα αὐτὰ τὰ ὀλιγοσέλιδα πραγματάκια μὲ τὴ μα-
στοριά τοῦ σονεττογράφου. Τὰ συνθέσατε μὲ τὸν
πραγματισμὸ μᾶζι καὶ μὲ τὴν ποίηση, μὲ τὴ ζωὴ
καὶ μὲ τὸνειρο, κάπου κάπου φτάνετε ὡς τὸ μυστι-
κισμό, ἄλλοῦ σὰς συνεπαίρνει γιὰ μιά στιγμὴ ἓνας
πανθεισμός, ἓνα λεπτὸ ἀεράκι πεσομιστικὸ φουσαεῖ
μέσα τους, μιά δακρυλοσυμένη μελαγχολία πὸς
ποτὲ δὲν ξεσπάει, τὴ συγκρατεῖ κι ἀπάνω σ' ὅλα
αὐτὰ κάποιο μέτρο καὶ κάποιο συγκράτημα στὴν
ὄψια καὶ στὴ μορφή, στὴ σκέψη καὶ στὴ γλώσσα,
ἓνας ἄπλος δημοτικὸς νεοαττικισμός.

Οἱ ταπεινοὶ σὰς τυγχάνουν, οἱ βρασανισμένοι τα-
πεινὸι, καὶ γνωρίζετε συχνὰ μέσα σ' αὐτὰ νὰ δίνετε
τὸν τόνο τῆς τραγωδίας, τῆς ὁμοῖα σπαραχτικῆς
πὸς εἶν' οἱ ἥρωες τῆς ἔχ' οἱ κλασικοὶ Ἀτρείδες καὶ
Λαβδακίδες, μὰ ὁ Κώστας κι ὁ Παῦλος, ἐγὼ καὶ
ἐσθ. Τὸ «στὴ φτάνη», «ὁ Χατζῆς», «ὁ Τσαγκρα
Τσοῦγκρας», «τὸ Γατάκι», «Μὲ τὸ αἶμα», τὰ
«Κόκκινα τριαντάφυλλα», κι ὁ «Κουτσοβασίλης»,
χαραχτήκανε βαθύτατα μέσα μου καὶ θάξιζε νὰ μι-
λήσουμε ξεχωριστὰ γιὰ τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ, ἂν
ξαναταμωθοῦμε. Τώρα τὰ συντομώτατα αὐτὰ καὶ
βιαστικώτατα γιὰ τὸ βιβλίον σας πὸς τόσο τιμᾶ
τὴ συντροφιά μας καὶ τὴ φιλολογία μας καὶ τόσο
γενναῖα τᾶχετε ἀφιερωμένο στὸν Ψυχάρη.

Σὰς φίλῳ

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Στὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία δὲν ἔγινε ἀκόμα ἢ
ἐπίσημη ὑποδοχὴ τῶν καινούριων ἀκαδημαϊκῶν, τοῦ
Μαυρικίου Μπαρῆ καὶ τοῦ πρώην Πρωθυπουργοῦ
Ριμπῶ. Στὴν ἐπίσημη ὑποδοχὴ, ὁ Ριμπῶ θὰ παι-
νέσει τὸν προκατόχου του, τὸ δούκα Ὀντιφρέ-Πα-
σιεῖ, καὶ θὰ παινεθεῖ ὁ ἴδιος ἀπὸ τὸν Ντεσανέλ,
πρώην πρόεδρο τῆς Βουλῆς. Ὁ Μαυρικίος Μπαρῆς
θὰ πλέξει στεφάνια τοῦ προκατόχου του ἀκαδημαϊ-
κοῦ, τοῦ ξακουσμένου ποιητῆ Ἐρεντιᾶ, καὶ ὁ ἴδιος
πάλι θὰ παινεθεῖ ἀπὸ τὸ Βογχεῖ.

Ο «ΠΟΥΛΟΛΟΓΟΣ»

ΤΟΥ ΚΩΝΤΙΚΑ 701 ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟ-
ΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

(Συνέχεια από τον αριθ. 210)

Καθώς φαίνεται από τους παρμπάνου πινάκους στην Αθηνιώτικη παραλλαγή αναφέρονται τὰκόλουθα πουλιά που λείπουν ἀπ' τὴ Βιεννέζικη :

Μιλάδελφος.

Σιφιέρι ἢ Σιφιέρην.

Πάννια.

Σκορδουαλός ἢ Ἀσκορδουαλός.

Σμυρίλιο ἢ Σμυρίλιος.

Σπιτζάρι.

Καὶ στὴ Βιεννέζικη πάλι παραλλαγή ἀναφέρονται τὰκόλουθα που λείπουν στὴν Αθηνιώτικη :

Ζάγανος.

Καλογραία.

Κορώνη ἢ Κουρούνα ἢ Κουρώνη.

Μπουφός καὶ Ἀγριόμπουφος.

Ὀψαρός.

Σπίνος.

Φάλκος.

Στὴν Αθηνιώτικη παραλλαγή ἀναφέρεται ὁ Σπουργίτης καὶ πάλι στὴ Βιεννέζικη ἔχουμε: Στρουθόπουλα. Ἡ Μά καὶ τὰ δύο αὐτὰ ὀνόματα εἶναι ἐνοῦ πουλιού, δηλαδή τοῦ απορίλου τῶν ἀρχαίων, ποὺ λατινικὰ λέγεται: *Passer domesticus*.

Στὴν Βιεννέζικη παραλλαγή ἔχουμε: Καρμαντζᾶς, ἀλλὰ τὸ πουλί αὐτὸ

καθὼς καὶ ὁ κ. Ἀποστολίδης στοχαστικὰ παρατήρησε

ὁ βιβλιογράφος τοῦ Αθηνιώτικου κώδικα ἔκανε, ἀπὸ παρεξήγηση βέβαια, καρμαζᾶ (= καρκαζᾶ, λατινικὰ *corpus pica*) στὴ Βιεννέζικη παραλλαγή βρίσκεται στίχ. 30 πουλί πουκάνος καὶ πάλι στίχ. 40 καπουκάνος. Ὁ λόγος εἶναι γιὰ ἓνα κατὸ αὐτὸ πουλί, ὥστε τὸ πουκάνος πρέπει νὰ πάρουμε γιὰ λάθος τοῦ βιβλιογράφου ἀντὶς: [κα]πουκάνος.

Στὴ Βιεννέζικη παραλλαγή ἀναφέρεται πουτίμιν, ποὺ πρέπει νὰ διορθωθῆ ἢ πουτίμιν, γιὰ τὴν ἑξῆς χερσόγραφᾶ πολλὰς φορές τὸ υ καὶ τὸ ν συγχύζεται. Ἀλλὰ στὴν Αθηνιώτικη παραλλαγή ἀντὶς πουτίμιν ἔχουμε νυκτερίδα, ποὺναὶ καὶ πῶς σωστό. Ἀλλὰ βρίσκεται, μιά φορά (στίχ. 200) καὶ τὸνομα πουτίμιν. Ἔτσι λέει, ἢ πέρδικα πρὸς τὴ νυκτερίδα.

Πουτίμιν κακορρίζικο καὶ νυκτοπερπατᾶρη.

Φαίνεται λοιπὸν πὼς τὸ πουτίμιν τὸ λέει γιὰ παρατσούκλι καὶ κατηγορία ἢ πέρδικα τῆς νυκτερίδας, ἐπειτα ὁμοίως οἱ βιβλιογράφοι τὸ καθιέρωσαν ἀντὶ τοῦ νυκτερίδα, γιὰ τὴν δὲ μὴ φαίνεται πολὺ πιθανὸ νὰ ἦταν κοινὸ καὶ γινώμιμο τὸνομα πουτίμιν — νυκτερίδα.

Ἄλλες ἀξιοσημειώτες διαφορᾶς ποὺ ἔχουν οἱ δύο παραλλαγῆς σκετικὰ μὲ τὰ ὀνόματα τῶν πουλιῶν εἶναι οἱ ἀκόλουθοι. Ἡ Αθηνιώτικη ἀναφέρει καὶ θυληκὰ γερανίνα, καὶ παῶνα καὶ ἀναφέρει καὶ φασόπριλα, ἐνῶ στὴ Βιεννέζικη ἀναφέρεται Φάσσα. Ὁ καπηκάνος, ὁ κούσουφας, ὁ κωνέας, ἡ ὄφια, ὁ παυγός, τῆς Αθηνιώτικης, στὴ Βιεννέζικη λέγονται: καπουκάνος, κόνιζυφος, ἰζυκνέας, ἔφια, πασιδόνα. Ἐπίσης ἡ Βιεννέζικη ἀναφέρει καὶ Σταυρασιό. Ὑπάρχουν ὁμοίως καὶ ἄλλες πολλὰς διαφορᾶς πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν πουλιῶν φθολογικῆς, ποὺ δὲν τίς ἀναφέρω ξεχωριστὰ, μπορεῖ ὁμοίως ὅποιος θέλει, νὰ τίς ἰδῆ στοὺς πινάκους ποὺ δημοσιεύω παραπάνω.

(Συνέχεια στ' ἄλλο φύλλο).

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ

ΤΗΣ ΡΟΔΟΣ ΤΟ ΞΕΦΤΕΡΙ

Βγήκε ἀπὸ βάρκα καὶ κινῆ
Κατὰ τῆς Ρόδου τὰ βουνά,
Μὲ τὸ σπαθὶ τὸ κοφτερὸ,
Μὲ τὸ λεβέντικο φτερὸ,
Τοῦ Φράγκου ὁ γιὸς μιά μέρα,
Τοῦ ἀρχόντου τῆς Ἀνατολῆς,
Ποῦ εἶτανε μέγας καὶ πολὺς,
Ποῦ εἶχε τίς στέγες τίς χρυσῆς,
Καὶ σκλαβοπούδες περισσῆς,
Σ' ὄλη τὴ γῆς τὴν πέρα.

Βγήκε νὰ δῆ τίς ὁμορφίες
Ποῦ φέγγανε σὰ ζουγραφίες
Γύρω σὶδὸν πύργου τοῦ Μηνᾶ,
Πάνω στῆς Ρόδου τὰ βουνά,
Καὶ κἀθόντας σὲ βροῦση,
Κοιτάει κοπέλλα καὶ περνα,
Ποῦ ἓνα σκυλλὶ τὴν τριγεραῖα,
Τουφέκι δίκαννο κρατᾶ,
Καὶ σὰ λεβέντης περπατᾶ
Νὰ πάη νὰ κυνηγήσῃ.

- Ὠρα καλὴ σου, κυνηγέ!
- Ὠρα καλὴ, τοῦ Φράγκου γιέ!
- Γιὰ πέρδικες καὶ ἂν εἶς' ἐδῶ,
Ἐγὼ ἤρθα σένα γιὰ νὰ δῶ,
Τῆς Ρόδου τὸ ξεφτέρι.
- Τὰ μάτια σου, ξανθὲ Ἀμυρᾶ,
Κι ἂ δείχνουν πονεσᾶς χαρᾶ,
Κάλλιο νὰ ξέρῃς πὼς ἐγὼ
Καὶ μοναχὴ μου ἂν κυνηγῶ,
Δὲν εἶμαι δίχως ταίρι.
- Ἀμίλητα ὁ ἀρχοντογιός,
Πιάνει τὴ μέση τῆς Αεινῶς,
Καὶ μιά ματιὰ του τῆς περνα,
Γλυκὸ φαρμάκι ποῦ γεραῖα
Νοῦ καὶ καρδιῆς καὶ στήθια.
- Κι ἂν εἶσαι ξένος, καὶ ἂν ἐγὼ,
Τοῦ λέει φοβᾶμαι καὶ ριγῶ,
Ὅμως ἡ φλόγα σου μ' ἀρπᾶ,
Γιὰ τὴν ἔχεις κάτι ποῦ ἀγαπᾶ
Στὸ πρόσωπό σου ἀλήθεια.

Πίσω ἀπὸ δέντρο σκοτεινὸ,
Κοντὰ στὸ πρῶτο τὸ βουνὸ,
Προβάλλει κάνα φοβεροῦ,
Ποῦ ἀκουμπᾶει μαυριδεροῦ
Σὲ χέρι λιοκαμμένο.
Μιά φλόγα, μιά βροντὴ κακὴ,
Καὶ μὲς σὶς φτέρες κάτου ἐκεῖ
Ἐνα σκυλλὶ μυρολογᾶ
Ζευγάρι ποῦ ψυχοραγᾶ
Στὸ αἷμα κυλισμένο.

A. E.

Γιὰ τὴ θέση τοῦ μακαρίτη Ἀλβέρτου Σορέλ στὴ γαλλ. Ἀκαδημία, ὑποψήφιος εἶναι καὶ ὁ γνωστὸς παριζιάνος δημοσιογράφος Μάρκελος Πρεβῶ, γνωστὸς ἀπὸ πολλὰ ἄρθρα του σὶς ἐφημερίδες καὶ ἀπὸ τὰ σπαρταριστὰ του δηγήματα. Οἱ κυρίες μας δὲ τὸν ξέρουνε μὲ τὸ παραπάνω. Ὑποψήφιος γιὰ τὴν ἴδια θέση εἶναι καὶ ὁ Σεγκούρ... συγγενὴς (;) τοῦ δικοῦ μας τοῦ Σεγκούρ (;) τοῦ κ. Ἐπισκοπόπουλου.

Δὲν τὸ πολυπιστεύουμε, μόνον καὶ μόνον γιὰ τὸν δὲν τὸ διαβάσαμε σ' ἐλληνικὴ ἐφημερίδα. Κάποια γαλλικὴ ἐφημερίδα γράφει πὼς στὴν Πορτογαλία μπορεῖ πολὺ ἐρκοῦλα νὰ χωρίζε κανεὶς τὴ γυναῖκα του, ὅταν ἀφτῆ, χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ ἀντρός της, δημοσιεύει ἔργα φιλολογικὰ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠ' Τ' ΑΓΙΑ ΧΩΜΑΤΑ

Ὁ ἥλιος εἶπνε στὴ δύση του καὶ ἔστειλε τίς τελευταῖες ἀχτίδες του στὰ κάστρα τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ σ' ὅλα τὰ βουνὰ τριγύρω.

Κάτω σὲ μιὰ πεδιάδα, ποὺ οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου δὲν ἔφταναν πρὸς μόνον σὶς κορφῆς τῶν ἐλιόδενδρων, εἶταν κτισμένο ἀπὸ κάτασπρη πέτρα τὸ Μοναστήρι τῆς Παναγίας. Ὁ ἀγέρας σιγοφυσούσε καὶ ἡ δροσούλα εἶτανε σὰ βάρσαμο. Παντοῦ βασιλεὺς ἡτυχία καὶ δὲν ἔκουγες ἄλλο παρὰ τὸ σιγανὸ περπάτημα ἐνὸς κοριτταίου ποὺ σιγὰ σιγὰ ἀνέβαινε ἐνα δρομάκι λιθόστρωτο κάτω ἀπ' τὴ σκιά τοῦ κάστρου. Εἶχε στὴ ράχη της δύο τρία δέματα, καὶ φαίνονταν φοβισμένη σὰν νὰ τὴν ἀκολουθοῦσε κάποιος, καὶ ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ γυρνούσε καὶ ἔβλεπε πίσου της. Ἔφτασε ἐπὶ τέλος στὸ τέλος τοῦ δρόμου της, ἐκεῖ ποὺ φταναν τὰ δέντρα τοῦ Μοναστηρίου, καὶ εἰδειχναν, δύο μονοπάτια, τὸ ἓνα ποῦ πήγαινε στὸν αὐλόγυρο τοῦ Μοναστηρίου, καὶ τ' ἄλλο στὸν ἀνοιχτὸ δρόμο τῆς Γεριχώς. τὸ κορίτσι πήρε τὸ δεύτερο μονοπάτι κάτω ἀπ' τὴ σκιά τῶν δέντρων, καὶ ἄρχισε νὰ περπατῆ στὰ γεμάτα. Παντοῦ βασιλεὺς ἡτυχία, καὶ ἕνα ἔφτασε στὸ τέλος τῶν δέντρων, καὶ οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου ἄρχισαν νὰ σβύνουνε κοίταξε γύρω της, τὴν τῶσε τ' αὐτὰ της, καὶ μὴν ἀκούγοντας τίποτε, ψιθύρισε μὲ φιλὴ φωνή: Διαμαντῆ, εἶς' ἐκεῖ; στὸ ψιθύρισμα αὐτὸ, πετιέται μὲς ἀπ' τὰ χαμόκλαδα ἀπάνου στὸν τοῖχο ἓνα παλληκάρι, νέος καλόγερος καὶ πιάνει σφικτὰ τὰ δύο χέρια τῆς νιξ. Ἄχ Ρεβέκα, ἤρθες τὸ λοιπὸν; τ' ἀποφάσισες; καὶ εἶσαι ἑτοιμῆ; Ναι, τ' ἀπεφάσισα, καὶ εἶμαι ἑτοιμῆ ἂν τὸ νομίζεις σωστὸ καὶ ἔχεις πίστη στὸ Γεχωθᾶ. Γι' αὐτὸ εἶμαι παραβέβαιος, ἀπάντησε ὁ καλόγερος, γιὰ τὴν κάμοντας χτὴς βράδυ τὴν προσευχὴ μου, ὡς ν' ἄκουσα μιὰ φωνὴ ἀπὸ πάνω νὰ μὲ λέγῃ «Διαμαντῆ, ἀρκετὰ τυραννίστηκες σ' αὐτὸ τὸ Μοναστήρι. Σῦρε τῶρα μὲ τὴ νιὰ ποῦ ἀγαπᾶς καὶ δούλεψε μέσα στὸν κόσμος, καὶ διὲς ἔτι ἕκαμα, καὶ δόξασέ με.

Ὅταν ἡ νιὰ ἄκουσε καὶ πίστεψε σ' αὐτὴ τὴν ὀπτασία τοῦ Διαμαντῆ, ἔλα λοιπὸν τοῦ εἶπε σιγανὰ, ἕως φύγομε ὅσο γλήγωρα μποροῦμε. Ναι εἶπε ὁ Διαμαντῆς μ' ἀναστεναχμῶ. Ὁ Θεὸς ξέρει τί τράβηξε σ' ἐκεῖνο τὸ χτίριο μέσα γιὰ δεκάξη τῶρα χρόνια. Ἐβλογημένος ὁ Θεὸς ποὺ αὐτὰ τῶρα τέλειωσαν καὶ ὅ,τι θέλει ἕως γίνῃ. Ἡ νιὰ στάθηκε τότες, νὰ μαζέψῃ τὰ δέματά της. Σ' ἓνα ἀπ' αὐτὰ εἶχε μιὰ ἑβραϊκὴ φορεσιὰ. Τοῦ τὴν δίνει καὶ τοῦ λέει, νὰ τὴν ἀλλάξῃ μὲ τὰ ρῆσα του γιὰ νὰ μὴ γνωριστῇ ἂν κανένας βρεθῇ ἀντίκρου τους. Ἐβγαλε μάλιστα καὶ τὸ φακίλι ποὺ εἶχε στὸ λακμό της καὶ τὸ τύλιξε στὸ κεφάλι του γιὰ νὰ φαίνεται ἀπαράλλαχτος ἑβραῖος. Τὰ καλογερικά του, τὰ ἕκαμαν ἓνα μπόγο, καὶ τὰ πῆραν μαζὺ τους.

Ἔτσι λοιπὸν φορτωμένοι καὶ οἱ δύο τους ἀρχισαν νὰ περπατοῦν στὰ γεμάτα πρὸς τὸ δρόμο τῆς Γεριχώς. Τζιμουδιά δὲν ἀκούγεται παρὰ ποῦ καὶ ποῦ μουγκρικτὰ ἀγριῶν θηριῶν μὲς ἀπ' τὰ βουνά. Ἡ Ρεβέκα ἤξερε ὅλα τὰ μονοπάτια, καὶ αὐτὴ ὀδηγοῦσε τὸ Διαμαντῆ ποὺ γιὰ δεκάξη χρόνια δὲν ἔβλεπε ἄλλο παρὰ τὰ πέτρινα πατώματα τοῦ Μοναστηρίου. Μόνον ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ποῦ ἔβγανε στοῦ ἡλίου τὴ δύση, καὶ ἔβλεπε τριγύρω του ὄλη ἐκείνη τὴν ὠραία Φύση καὶ τὴ Ρεβέκα ποὺ συχοπερνούσε ἀπ' τὸ Μοναστήρι κοντὰ κ' ἔλεγε μονάχος του παιανοῦ ἔργο εἶναι ὅλα αὐτὰ, τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Δικδούλου γιὰ νὰ βάζῃ τὸν ἄνθρωπο στὴν ἁμαρτία. Εἶτανε σ' ἀφτῆ τὴν ἀμφιβολία ὅταν μιὰ φορὰ ἀπάντησε στὸ δρόμο του ἓνα συνάδερφό του καλόγερο, καὶ τοῦ γύρεψε νὰ τοῦ λύσῃ τὴν ἀπορία. Ὁ κκομοίρης ὁ

καλόγερος πρόμαξε για την ερώτηση και είπε στο Διαμαντή πως δεν είναι άλλο παρά πλάσιμο του Θεού καθώς που βλέπει, κι' ότι είναι μεγάλη άμαρτία να νομίζη διαφορετικά κι' ο φτωχός ο Διαμαντής κατατρομαγμένος έμπαινε πάλι στο κελί του κι' άρχιζε τις μετάνοιες του. 'Αλλά τώρα όλα αυτά τ'άξεσε ο Διαμαντής κι' ο νους του είσανε στο φευγικό. Ρωτά λοιπόν τή Ρεβέκα αν τ'ο καίκι θά είναι εκεί, κι' αν θά τούς φυλάζουσε, γιατί φοβόντανε και τή σκιά του.

Ναι, τού λέγει ή Ρεβέκα, άκουσα τ'ο καίκι νάρχεται άπ' τόν εβραϊκό μαγαλά κι' έστειλα μήνημα νά με τ'ο στείλουν στο γυρισμό του για νά με πάρη. Θά φτάσουμε εκεί άβριο τ'ο βράδυ και θά πάμε στο σπήτι τού γέρο Σολομώντα που θά μάς φυλέψη για μιá βραδυά, και τή δεύτερη μέρα θά κατέβουμε στο περιγιάλι για νά πάρουμε τ'ο καίκι. 'Ο Διαμαντής ο κακομοίρης άπορεύσε πως ένα κορίτσι πολύ νεώτερο άπ' τόν ίδιο, ήξερε τόσα πράγματα, κι' εκείνος ήτανε σαν παιδί μπροστά της. Κατακοιτώθηκαν κι' οι δύο νά περπατούν, όσο που φτάσανε στο σπήτι τού γέρο Σολομώντα, που μαύρισαν τ'α ματια του νά τούς φυλάγη. 'Ηβρανε σωστή ανάπαψη ύστερ' άπ' εκείνη τήν κούραση που είχανε κι' οι δύο τους. Στο σπήτι μέσζ ήτανε μόνο ο Γέρο Σολομώντας κι' ο αδελφός του Χιράμ που κάμνει και τή δουλειά τού σπητιού, κι' ή μόνη του επιθυμία ήτανε νά πάρη κι' αυτός καμιά φορά νά δ'η τήν 'Ιερουσαλήμ. Κοντά τ'α μεσκονιχτα άκουσε ένα δυνατό χτύπημα στην εξόπορτα τού σπητιού. Βλέπουν άπ' τ'ο παραθυρο, και τί νά δισούν; δύο βαρβάτα άλογα με μιá ταλίκια και βγαίνουν άπό μέσα δύο μαεροφορεμένοι καλόγεροι. Ρωτά λοιπόν ο Σολομώντας τί θέλουν, και τού λένε πως ένας καλόγερος έφυγε άπ' τ'ο Μοναστήρι κρυφά έχτες τ'ο βράδυ, και ξέρουν πως είναι μέσα, και θέλουν και καλά νά τόν δισούν. Τάκουει ή Ρεβέκα κατατρομασμένη και τρέχει στο Διαμαντή και τού τ'α λέγει όλα, και σε τί κίντυνο ήτανε κι' οι δύο τους, δεν έχατε όμως τ'ο θάρρος εκεί κι' άφου σκέφτηκε κομμάτι, άρπάζει τ'α καλογερικά ρούχα τού Διαμαντή και τρέχει στο Χιράμ. Τήν βλέπει ο κακομοίρης με μάτια άνοιχτά σ'α στρειδιά, και τήν ρωτά τί τρέχει. Τότες ή Ρεβέκα τού διηγήται πως ήθανε άπ' τ'ο Μοναστήρι νά πάρουνε τ'ο Διαμαντή με τ'ο στανιό, κι' ο μόνος τρόπος νά τόν σώσουνε είναι νά φορέση αυτός τ'α καλογερικά ρούχα του και ν' άφήση νά τόν πάρουνε άντις τ'ο Διαμαντή γιατί δεν είναι φόβος νά τόν γνωρίσουνε μέσζ σε τέτοιο σκοταδι. Θά τόν πανε στή 'Ιερουσαλήμ, που επιθυμούσε κι' ο ίδιος με τέτοια λαχτάρα νά πάγη, κι' όταν καταλάβουν τ'ο παιχνίδι που τούς παιζάμε, θά τόν άφήσουν, εξ αίτιας που δεν μπορούν νά τόν βάλουν στο μοναστήρι όντας 'Εβραίος. 'Ο Χιράμ τ'ο συλλογίστηκε και τ' άπεφάσισε για χατήρι τής Ρεβέκας που πολύ τήν αγαπούσε και τήν ύπολήπτουνταν. Πήσαν λοιπόν οι καλόγεροι τ'ο Χιράμ, νομίζοντας πως ήτανε ο Διαμαντής κι' έφυγαν εσχαριστημένοι. 'Ο Γέρο Σολομώντας που έβλεπε όλα αυτά και έγελούσε κάτ' άπ' τ'α γένεια του, άπόρησε με τή ζυπνάδα τής Ρεβέκας, και τ'ο παιχνίδι που τούς έπαιζε.

'Η Ρεβέκα κι' ο Διαμαντής χωρίς νά χάσουνε καιρό, έφυγαν τ'α ξεμερώματα πριν άκομη ο ήλιος ανατείλη στην πεδιάδα τής Γερικώς και κατέβηκαν σ' άκρογιάλι τής νεκράς θαλάσσης, όπου τ'ο καίκι τούς περίμενε, και τούς πήρε στή ξενιτιά μακριά άπό τ'α βάσανα και τις τρομάρες που τράβηξαν. Manchester 24)6 Σεπτέμβρη 1906.

K. Π.

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ
NASSY — ΣΤΟ ΛΟΥΤΡΟ

Του Σπήλιου 'Αθια

Με νίκησαν τ'α μάγια σου, όρθόστηθη 'Οβαδίτσα,
Και μπρός στο λάγνο πόθο σου, ή φλογερή σου άνάσα,
Σ'α νάσταζε στα σπλάχνα μου τής ήδονής τάφιόν
Και πιθυμιάς γαργάλισμα συντάραζε τ'ο αίμα.

Κι άντριχιλιές διάβηκαν άφές στα δάχτυλά μου.
— Σπλάχνος, άθων χειλίσμα κι άγκαλιασμέ άχτίνων,
Μαλλιά, που τής Πατρίδας μας ζυπνάτε κάποιο θίμα
Και λαμπερές με δένετε κι άσπαστες άλυσσίδες,

Και μάτια έσείς, που γλάρωμα τ'α βλέφαρά σας βρέχει;
Λίμνη, που καθρεφτίζεται ψυχή φυλής άκέριας,
'Αφήστε με νά θυμηθώ κι αφήστε με νά νοιώσω

Θεία γητείά θαμάζοντας τ'αφέγαδου κορμιού της,
Τή γύμνια τή γλωμόλιψη και τήν πλαστικισύνη,
Τρισμάκαρη άνάσταση μιός φεγγερός 'Ελλάδας.

Θεριστής 20)06.

Γ. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΚΙ ΑΛΛΟΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΚΩ...

Φίλε Νουμά,

'Εχεις ιδέα για Timeson; 'Α δεν έχεις διά-
χασε τήν «'Ακρόπολη», και μάλιστα τής περασμέ-
νης Τρίτης που καυτηριάζεται ή «'Ιλιάδα» τού
Πάλλη, για νά καταλάβεις τί εστί βερούκοκο. Είναι
χυδαία, λέει ή μετάφραση τού Πάλλη και γέλα-
σε ο κ. Timeson κι άγανάχτησε ο λαστρόμος
τού καραβιού γιατί «του χλούσαν τή γλώσσα» κι
άραδιάζει ο σαχλογράφος τής «'Ακρόπολης» λέξεις
κούφιας άπανωτές έτσι ως είδος «κιβωτίδια σαυχα-
ροπήκτων και δίσκουσ πλήρεις τρωγαλίων».

Τί φρονεί ο κ. Timeson για τήν «'Ιλιάδα»
ποτέ δε φροντίσαμε νά μάθουμε. Ξέρουμε μοναχά
πως ή «'Ακρόπολη» άμα τυπώθηκε ή «'Ιλιάδα»
σε βιβλίο, τήν άνακήρυξε άριστούργημα και είπε
πως ή θέλουσε νά φτιαχτούμε στρατό πρέπει νά έφο-
διάσουμε κάθε στρατιώτη με ένα αντίτυπο 'Ιλιάδας
κι άπορούμε πως ή ίδια ή «'Ακρόπολη» έπούγραψε
τ'α γενναία αυτόλόγια επιτρέπει σήμερα σ' ένα κύ-
ριο λογιώτατο νά λερώνει τις στήλες της με τέτιες
άνοησίες.

'Ο λογιώτατος αυτός μ'α έρχεται άπό τήν 'Ι-
ταλία, πούναι, αλλοίμονο! και πρόξενος. Δεν έχει
λοιπόν άκουστά πως ο σοφός Pavolini άνακήρυξε
άριστούργημα τή μετάφραση τού Πάλλη; Δεν έχει
άκουστά πως τή βράβεψε κάπια σοφή εταιρία στο
Παρίσι; Καθηκε επιτέλους τ'ο νερό στην 'Ιταλία για
νά ξετσιμπλάσει τ'α μάτια του και νά ιδεί τί γίνε-
ται γύρω του;

'Εκείνο που μ' άπελπίζει δεν είναι οι σκου-
ριασμένες ιδέες τού κ. Timeson, μα ή επίσημη
άντιπροσωπεία μας στο έξωτερικό που τή διαχειρί-
ζονται Κλέωνες και Timeson κι άλλοι τέτιοι στε-
νοκέφαλοι.

Γνώφος και ζόφος και ψόφος!...

'Ο φίλος σου
ΜΟΝΟΜΑΤΗΣ

ΟΤΙ ΞΕΛΕΤΕ

'Ενας προγονοθερμένος κύριος, ο Δήμαρχος Τηγέας,
έπειδή έτσι τόθελε, άλλαξε τ'α όνόματα μρικώ χωριών
τού Δήμου του... επί τ'ο προγονικώτερον.

— Τ'ο Πυαλί τ'οκαμε 'Αθήναιον, τ'ο 'Ιμπραήμ 'Εφέντη
τ'οκαμε 'Ερμεϊον, τ'ο 'Ομέρ Τσαούση τ'ο βάφτισε 'Αμύ-
κλας, τ'ο Δεμίρι τ'ο είπε 'Ηράκλειον κτλ.

— 'Ο κύριος αυτός λέγεται Μπομπότας! Τί πρό-
στυχο όνομα! Πώς δεν τ'ο προγονοποίησε κι αυτό;

— Στο πείσμα του όμως τ'α χωριά θά κρατήσουν
τ'ονομάτους, καθώς κράτησαν τ'ονομά τους κι' οι Τζιτζιφιές
που μερικοί λόγιοι κύριοι θελήσανε νάν τις μεταμορφώ-
σουνε σε Μεσαίον Φάληρον!

— 'Ανγκαζώμαστε νά κάνουμε μιá δήλωση εδώ, πως
ο θεατρικός συνεργάτης μας κ. Α. Σιγανός άποφάσισε νά
μην κάνει καθόλου λόγο για τ'α πατριωτικά δράματα που
παίζονται στα καλοκαιριάτικα θέατρα, άχι άπό σεβασμό
προς τήν Τέχνη, άλλ' άπό σεβασμό προς τήν πατρίδα.

— 'Επιμένοντας στην άπόφασή του δεν έγραψε σή-
μεραύστε λέξη για τόν «Καποδίστρια και τούς Μαυρομι-
χάλιους», αν και είχα πολλά παινετικά νά πει για τόν
κ. Λέοντα.

— Οι άστυφύλακες άπεφάσισαν νά παρατηθούνε γιατί
λέει, ο νέος άστυνομικός νόμος τούς άναγκάζει «ή νά πα-
ραιτηθούν ή νά παύσουν έχοντας συνείδηση τής άποστολής
και τού προορισμού των».

— Τέτια συνείδηση, θαρρούμε, δεν τήν είχανε για νά
φοβόντανε μήπως τή χάσουν.

— 'Ο κ. Ν. Παπαγεωργίου διάβασε στα γραφεία τού
«Monde Hellenique», τή «Σελώμη» τού 'Οσκάρ Ουάιλντ,
μεταφρασμένη άπό τ'ο Νίκο Ποριώτη.

— 'Η μετάφραση κρίθηκε έριστουργηματική.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΚΕΡΔΟΣ 352,245 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναι! 352,245 δραχμάς έδωκε μέχρι τούδε
τ'ο γραφείον τού τραπεζομεσιτου κ. 'Ιω. Φωτίου
εις τούς πελάτας του. 'Ητοι εκ των άγοραστών λα-
χειροφόρων έμολογών εκ τού γραφείου του έχουν κερ-
δίσει διάφορα ποσά, άνερχόμενα εις τόν στρογγυλόν
αριθμόν 352,245 δραχμών.

'Ο κ. 'Ιω. Φωτίου θέλει ν' αναβιβάση τ'ο πο-
τόν τούτο εις 1,000,000 δραχ. και καλες
τούς θέλοντας ν' αγοράσωσι τ'αυτήν νά προσέλθωσιν
εις τ'ο τυχερόν γραφείον του, όπου πάντως θά κλη-
ρωθ'η μετ' άμοιβής έμολογία τις και τί χαρά νά είναι
ή πρώτη με τας 70,000, χρυσας δραχμάς τήν
17 'Ιουνίου έ. έ. οτε γεννηήσεται ή κλήρωσις.

'Ωσαύτως εγγράφονται μέλη τού ύπο τήν Προε-
δρείαν τού κ. 'Ιω. Φωτίου «Ταμειουτηρίου» διά τον
Λαον άναγνωρισθέντος διά τού άπο 1 'Ιουνίου έ. έ.
Β. Διατάγματος, με διδράχμους μηνιαίας καταθέ-
σεις.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ

'Από Πέμπτη σε Πέμπτη.

'Υπουργός 'Εσωτερικών ο Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. 'Αθήνα 1, 'Επαρχίες 7.

Λαθωμοί. 'Αθήνα 5, Περαιάς 4, 'Επαρχίες 15

Κλεψιές. 'Αθήνα 5, Περαιάς 6, 'Επαρχίες 1.

'Απαγωγές. Περαιάς 1.

Τή βδομάδα αυτή είχαμε και δυο βρεφοχτονίες
μιá στον Περαιά.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΤΗΣ ΖΗΣΤΗΣ

Τὰ δύο παρακάτω ξεκαρδιστικά κομμάτια είναι παρμένα από την εφημερίδα «*Αθήναι*» (30 του Τριημιτίου σελ. 2 στήλ. 2 και 3) και σὰς τὰ σερβίρουμε, ἔτσι δίχως σκόλια, γιὰ μοναδικὰ δροσιτικά τώρα με τὴ ζέση.

Ναύτης Ἑλλην ἀσθενήσας εἰς Λίβερπουλ, ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοῦ κ. Α. Παλάμη καὶ μετ' ὀλίγον δέμα ὀγκώδες, περικλειὸν εἰκοσι τόμους τῆς περιφήμου «*Διάδας*» τοῦ ἰδιορρυθμοῦ ἀνδρὸς καὶ ἄλλα τόσα μεταφρασμένα «*Εὐαγγέλια*». Ὁ ναύτης ἐκόμισε τὸ δέμα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ὀλόκληρον τὸ πλήρωμα ἅμα τῇ θέᾳ τῶν βιβλίων κατεξάνεστη καὶ τὰ ἐπυρτόλησε. Τὸ ἀνέκδοτον ἀφηγεῖται: εἰς ἓν ἄρθρον τοῦ ἑ μετὰ τόσην μακρὰν φιλολογικὴν ἀπουσίαν ἀναφανεῖς «*Ταίμεζον*» ὁ πάντοτε ἀνθηρὸς τὸ ὕψος καὶ ἄβρος τὴν φράσιν λογογράφος κ. Εὐστ. Χρονόπουλος. Εἶναι δ' ἀρκετὰ χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονός τοῦτο καὶ ἀποδεικνύει, ὅπως ἀποδίδει σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κατ' ἐξουσίαν, ὅτι ὁ ἀντεθνικώτερος τῶν μέχρι τοῦδε διεξχθέντων ἀγώνων, ἦτο ὁ πρὸς διαστροφὴν τῆς γλώσσας, ὁ ἀπολήξας εἰς τοῦ Εὐαγγελίου τὴν μετάφρασιν. Ἐρχεται δὲ τὸ χθὲς δημοσιευθὲν ἀνέκδοτον τοῦ ὀλοκαυτώματος τούτου ἴαν ἐπικαίρως μετὰ τὴν κατωτέρω δημοσιευμένην ἐπιστολὴν τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ πρὸς νεαρὸν ποιητὴν, ἀπὸ τὰ θέματα καὶ τοῦτον τῆς νέας αἰρέσεως, ἣ ὅποια διὰ μερικὸν ἀποτελεῖ ἀφορμὴν βιοπορισμοῦ, δι' ἄλλους αἰτίαν διαφημίσεως καὶ διὰ τοὺς πλείστους, ἴδια τοὺς νεωτέρους, συγκαλύψιν τῆς ἀμαθείας.

Ἐννοεῖται, ὅτι νῦν ἔχει τῷσει ἐντελῶς πλέον κάθε προσπάθεια ἐπεκτασεως τοῦ χυδαίου. Εἰς τὸ θέατρον ἡ γλώσσα φθάνει σχεδὸν τὴν ὑπερκαθαρεύουσαν. αἱ εφημερίδες αἱ ἔχουσιν τὴν λαϊκωτάτην τῶν κυκλοφοριῶν ἐπιμελοῦνται τὴν γλωσσικὴν αὐτῶν μορφήν καὶ σπανίως ἀναφαίνονται ἀποχτηνίδια τινὰ μαλλιαρῶν. Ὄτω ὁ πεζὸς λόγος ὀριστικῶς βαίνει πρὸς τὴν διαπλάσιν τῆς ὀριστικῆς αὐτοῦ μορφῆς. αἱ εφημερίδες καὶ τὸ θέατρον, καθορίζουσι αὐτὴν σαφῶς, ὁ δὲ λαὸς ἐξ ὅλων τῶν σημείων ἀποκρούει τὸ χυδαῖον δημοῦργημα ὅπερ ζητοῦν νὰ ὀνομάσουν δημοτικὴν γλώσσαν καὶ παραδίδει εἰς τὸν Ἠφαίστον, κατὰ τὸ χαρακτηριστικὸν ἀνέκδοτον τοῦ κ. Ε. Χρονόπουλου, τὰ βιβλία ποῦ ἐγράφθησαν εἰς γλώσσαν τοιαύτην...

Χθὲς ἐκόμισεν εἰς τὸ γραφεῖόν μου νεαρὸς κύριος μικρὸν τομίδιον φέρον τὸν τίτλον «*Ρίμες*». Εἶνε τόμος ποιημάτων καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐπιγραφεται Γ. Πελλερὲν. Ὁ ποιητὴς παρέδωκε μετὰ τοῦ ἔργου τοῦ καὶ ἐπιστολὴν αὐτόγραφον τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ ἀπευθυνομένην πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Τὴν δημοσιεύομεν καὶ ἡμεῖς διὰ νὰ ἴδῃτε ποῦ φθάνουν ἐνίοτε οἱ εὐφυέστεροι καὶ οἱ καλλιτεχνικώτεροι τῶν ἀνθρώπων δταν στρέβλωσων τὴν γλώσσαν τῶν. Ἴδου ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ ποιητοῦ καὶ κομμωτοῦ τῶν μαλλιαρῶν.

«*Φίλε κύριε,*
Ἐίχατε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ στείλετε καὶ χειρογράφους καὶ τυπωμένους πολλοὺς ἀπὸ τοὺς στοίχους σας. Θὰ θέλατε, πρὶν κυκλοφορήσουν—λογικὴ φωντὶδα—ἀκούσετε καὶ τὴ γνώμη κάποιου.

Νομίζω πὼς εἶμαι ποιημάτων κριτὴς μαθὲ καὶ πολὺ καλὸς καὶ πολὺ κακὸς. Πολὺ καλὸς, γιὰτὶ ἀπὸ τὰ μικρὰ μου χρόνια συνηθισμένος πολλὰ νὰ διαβάζω ποιήματα καὶ πολὺ σ' αὐτὰ νὰ προσέχω, μπορῶ νὰ πῶ πὼς εἶμαι χορτασμένος ἀπὸ τέτοια, πὼς εἶμαι ἀπαιτητικὸς μετὰ τὸ παραπάνου, πὼς εὐκολα μοῦ χτυποῦν τὰ σφάλματά τους, καὶ πὼς δύσκολα μένω εὐχαριστημένος. Ὁ καλὸς κριτικὸς εἶνε ἀυστηρὸς, εἶναι ἀπὸ κείνους ποῦ τοὺς ὀνομάζουμε κοινῶς, ἐδῶ στὸν τόπο μας τουλάχιστο, ἐμεῖς οἱ μυγάχιχοι καλαμαράδες μοχθηροὺς.

Καὶ εἶμαι καὶ πολὺ κακὸς κριτὴς, γιὰτὶ τόσο ἀπὸ τὰ μικρὰ μου χρόνια τὴν ἀγαπῶ τὴν ποίηση,

ποῦ φθάνει ν' ἀκούσω τὸ περπάτημα ἑνὸς δεκαπεντασύλλαβου, ὅποιου, καὶ τὰ σφιχτοταιριάσματα τῆς ρίμας, μοῦ φτάνει μίαν συγκίνησιν μέσα σ' αὐτὰ. ἕνα γλυκύλαλο ἐπίθετο, δύο καλοτυπωμένα στὸ χαρτὶ τετράστιχα γιὰ νὰ συγκινηθῶ κ' ἐγὼ καὶ νὰ ἐνθουσιαστῶ. Καὶ δὲ φορῶ γυαλὰ στὰ μάτια μου γιὰ νὰ γυρῶ ψευδάδια καὶ ψῆλους στᾶχυρα.

Νομίζω πὼς εἶμαι καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο, κατὰ τὴν ὥρα καὶ κατὰ τὴν περίστασιν. Καὶ γιὰ τοῦτο φοβῶμαι μήπως δὲ σημαίνουν καὶ πολὺ ἀπὸ μέρους μου μὴτε τὰ παινέματα μὴτε οἱ κατηγορίες.

Ὅμως μὴτε καὶ ποῦ χρειάζεται νὰ βρισκόμεε στὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ, καὶ σὲ ὅποιον ἄλλο τῆς τέχνης ἔργο, ἀφορμὴ γιὰ ἔπαινο ἢ γιὰ κατάκρισιν. Φτάνει νὰ μᾶς κινήσῃ κάποια προσοχὴ ὁ Στίχος ἢ ὁ Λόγος, καὶ νὰ μᾶς προσάλλῃ σὰν κάποιο πρόσωπο, δηλαδὴ μετὰ κάποια κίνησιν καὶ μετὰ κάποια ἔκφρασιν. Ὅλα τᾶλλα, λογαριασμοὶ ποῦ ἔρχονται ὕστερα, καὶ λεπτομέρειες, καθὼς λέμε.

Ἔτσι, μέσα στοὺς στίχους σας τὸ εἶδα αὐτὸ τὸ πρόσωπο. Κάποτε τὸ εἶδα νὰ προσπαθῇ νὰ μοῦ ἀναστήσῃ στὰ μάτια μου τὸ ἀχνούφαντο ὄνειρο.

...Καὶ τὸν ἀχνὸ τὸν ὄμορφον ἐντύθη τοῦ φεγγαριοῦ...

Ἐδιάβαινε ἀράθυμῃ τὸ σκιερὸ λαγκάδι
Πᾶλωνε κάστρα τὰ κλαδιά καὶ σὴνερα τὰ φύλλα.
Ὡσὰν ψυχὴ τῆς ἐρημιᾶς, ὡσὰν ἀχνὸς μαγιάδι,
Σὰν κάποιον μῦθον ἀνάλαφρον ἔπερ γαστριὰ καὶ μῆλα.

Καὶ κάποτε τὸ εἶδα αὐτὸ τὸ πρόσωπο νὰ μοῦ παρασταίνῃ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον ὅ,τι κυριώτερα ὀνομάζουμε ζῶν.

Γυρτὰ τὰ φύλλα τῶν κλαριῶν κ' οἱ χωραφιῆς ἀχνίζουσαν
ἄφρη καὶ κάμμα φλογερὸ ἀφ' τῆς φοιᾶς καυμμένης
σὰ ρήγιους ψηλόκορμες οἱ λευκὲς λυπημένες
ἀραδαριὰ σὲ ἀκρόλιμνον πρὸς τὸ νερὸ ἀντικρίζουσαν.

Τὰ δύο πρώτα σονέτα σας δείχνουσαν σὰν πρώτυπα, τὴν ἀξία τοῦ στίχου σας, ὅταν ἡ Μοῦσα σας βρισκεται στὴν πῆδ καλὴ τῆς ὥρας. Τῶν φαντασμάτων καὶ τῶν πραγμάτων τὰ εἶδωλα πολλὰς φορὲς ἀντιπεγγίζουσαν στὴν ὄψιν τῆς νέας σας Μοῦσας μετὰ κινήματα ἐκφραστικά. Καμιά φορὰ στὰ χεῖλη τῆς ἀρματῶναι τὸ κεντρὸν κάποιου κοροϊδευτικοῦ χαμογέλου, ὅπως στὸ νούμερο 1 καὶ στὸ νούμερο 2 τῶν τραγουδιῶν σας («*Στροφές*»). Αὐτὰ γιὰ πρῶχειρα μαρμαδείγματα. Θὰ εἶχα νὰναφέρω κ' ἄλλα ὄμορφα κομμάτια ἀπὸ τοὺς στίχους σας.

Καλλιεργήστε, προσεχτικὰ καὶ ὑπομονητικὰ, τὰ ποιητικὰ σας χαρίσματα, καὶ θὰ πάτε μπροστά. Ἡ οὐσία καὶ ἡ πνοὴ ποῦ λέμε ποίηση δὲ φανερόνεται, ὡστὰ καὶ ταίριαστὰ, παρὰ μέσα σὲ μίαν μορφήν καὶ σὲ μίαν σάρκα. Περιποιηθῆτε τὴν μορφήν καὶ δυναμώστε τὴν σάρκα. Κυνηγᾶτε τὸ τέλει καὶ ἄς μὴν τὸ φτάνετε. Ἡ γλώσσα τοῦ στίχου σας συχνα δροσάτη καὶ ἀνθισμένη, ἔξια τῆς πατρίδος σας, ὑποθέτω τῆς Ἠπειροῦς φροντίζετε καὶ γιὰ τὸ περπάτημα τοῦ στίχου σας: κάμετε νὰ νοιώθουσαν πῆδ πολὺ τὰ φτερά του, καὶ λιγώτερο τὰ πόδια του.

Μὲ τιμῆσατε ἀφιερώνοντάς μου καὶ τοὺς στίχους σας μετὰ τραγουδῆ, ποῦ μόνον γιὰτὶ τραγουδῆ εἶναι, τοῦ στέκει κάποια ὑπερβολὴ. Γιὰ τὸ ὠραῖο συγκρίσμα ποῦ διαλαλεῖτε χρειαστήκαν ἀρκετοὶ ἀνυφαντάδες. Καὶ θὰ μποροῦσαν νὰ σας ἀναφέρω ἐδῶ λογιῆς ὀνόματα ποῦ τὰ μνημενεύω μετὰ θαυμασμὸ καὶ μετὰ σέβας, καθὼς ἐσεῖς, τόσο εὐγενικὰ καὶ συγκαταβατικὰ, ξεχωρίζετε τὸ δικὸν μου τόνομα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Τὰ ποιήματα ποῦ ἔγραψαν ὁ κ. Γ. Πελλερὲν δὲν κατωρθώσαμεν νὰ τ' ἀναγνώσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀκόμα.

Στὶς 19 τοῦ Τριημιτίου, πέθανε στὸ Τουρίνο ὁ ἑξακουστὸς ἰταλὸς δραματογράφος καὶ ποιητὴς Ἰωσήφ Τζακόζας. Ὁ Τζακόζας εἶτανε γεννημένος στὰ 1847. Οἱ Ἀθηναῖοι, ποῦ ξέρουσαν τόσο πολὺ τὴν «*Τόσκα*», καὶ πάντα τὴνε χειροκροτοῦσαν, θὰ ξέρουσαν, βέβαια, πὼς τὸ λιμπρέττο τῆς γράφτηκε ἀπὸ τὸν Τζακόζα μετὰ τὴ συνεργασία τοῦ Ἰλλικα, ποιητῆ κ' ἀφουνοῦ ἀπὸ τοὺς καλύτερους τῆς Ἰταλίας.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στὸ Νίκο Παπαγεωργίου.

I

Ὁσκάρ Οὐάιλντ νίκησες μετὰ τὴ Σελώμη ἀπόψε
Κι' ἐκούρντισες ἐνὸς θεμποῦ τὴ γλώσσα καὶ τοὺς ὄμους.
Ὡ Νίτσε κατατράφηκες, κλάψε τὴ μοῖρα σου, Ἴψεν
Ποῦμινες ἀπροσπάτετες πῶρα τοῦ: πέντε δριμύς.

II

Σερβιάνι ὁ κόσμος σήμερα βγάνει τὸ σπιτικό του.
Πρώτη τοῦ Σεπτεμβρίου, γάρ.
Κι' ὁ Νίκος μετακόμισε τὸν ἐνθουσιασμὸν του
Ἀπὸ τὸν Ἴψεν στὸν Ὁσκάρ.

ΑΓΑΘΟΥΛΗΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

το ἕνα, κ' ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν, πουλιούσαντα γράφειά μου καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Σακέτο- (δδὸς Σταδίου, ἀντικρὸ στὴ Βουλῆ) τῆς κλοῦθα βιβλία:

Τοῦ Ψυχάου «*Ὀνειρο τοῦ Γιαννίρη*» (σελ. 268).

Τοῦ Πάλλου «*Ἠλιος καὶ φεγγάρι*» (σελ. 120)

Τοῦ Φωτιάδου «*Τὸ Ἑλλασικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγεννησις*» (σελ. 405).

Τοῦ Ἐφταλιώτη «*Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης*» σελ. 320 καὶ «*Μαζώχτρα, Βρουκόλακας κλπ.*» (σελ. 269).

Τοῦ Ἐρμονα «*Τῆς Ζωῆς*» (σελ. 194).

Τοῦ Φιλίππου Γραμματικῆ τῆς Ρωμοῖκης γλώσσας (μέρ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ Λόγγου «*Ἀλφῆς καὶ Κλόη*» (χρτοδεμένο μεταφρ. Ἠλ. Βουτιερῆδη) (σελ. 86).

Τοῦ Εὐνοπιῶτη «*Μήδεια*» μεταφρ. Γιάννη Περγιαλίτη (σελ. 59).

Τοῦ Σοφοκλεῖ «*Αἴας*». Μεταφρ. Ζήσιμου Σιδερῆ (σελ. 61)

Τοῦ Χ. Ἀντροῦδου «*Ὁ Μίγ' Ἀλέξανδρος*» (σελ. 192).

Τοῦ Δ. Π. Ταγκόπουλου «*Ζωντανὸι καὶ Πθαμμένοι*» δράμα—«*Ἡ Χρυσταυγὴ*» καὶ «*Τάφος*» στὸ Γαλλὸν δηγήματα (σελ. 78).

Ἡ *ΜΑΙΑ*, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξ Πάλλη (σ. 416) δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 στὸ ἐξωτερικὸν. Ἡ «*ΜΑΙΑ*» τοῦ Γ. Ἀβάζου δρ. 1.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Τριαντάφυλλο Κολχίδη. Γελίσαμε μετὰ τὸ γράμμα σου. Φαίνεσαι χωραταζῆς φῆνος. Νὰ μᾶς στείλεις κ' ἄλλα τέτοια.—κ. Χαρ. Ἰντρα Παζοῖ. Ὁμομοφραμενο τὸ ἀρβῆκι σου μετὰ πολὺ ἀπεισιπτικό. Διάβατε τὸ σημερινὸ πολιτικὸν γράμμα καὶ θὰν τὸ παρακαλεῖτε καὶ λογοῦ σου πὼς δὲν ἀξίζει νὰμᾶςε τότο ἀπαιτιόδοξοι Στεῖνε μᾶς τίποτ' ἄλλο καὶ θὰν τὸ δημοσιεύσωμε προθυμώτατα. Γ. Ναυπλιῶν Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ σου λόγια.—κ.Θ. Μπαμ... Σκοδρα.Θὰ κοιτάζουμε νὰ βροῦμε τὰ φύλλα ποῦ σοῦ λείπουσαν καὶ θὰ σοῦ τὰ σταλείωμε. Ὁ Σιαμπ. Ζεῖ καὶ βασιλεύει, μετὰ μᾶς γράφει. κ. Σπ. Παπαγ. Θὰ σοῦ γράψουμε. Γιὰτὶ ὅμως νὰ διαβάσεις μοναχὰ τοῦς τίτλους καὶ ὄχι καὶ τὰρβῆκα ποῦ δημοσιεύουσαν στὸ «*Νεομαῖ*»; Τάση περιφρόνησι...—κ. Θεατρικολόγιο. Ὅσο προσωπικὰ κ' ἂν ἔχουμε μετὰ τὸν κ. Δημ. δὲν μποροῦμε νὰν τέρνῃθοῦμε πὼς ἡ Δ. πρῆξι τῆς «*Ἐξωστῆς*» ἀξίζει κατὶ καὶ εἶμαστε πρόθυμοι νὰν τοῦ σφίξουμε καὶ τὸ χεῖρ ἂν, ἐννοεῖται, ὁ κ. Δημ. συνηθίσε: νὰ φορεῖ ὀλοένα γάντια.